

468.

פרוטוקול מס. 56

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ששי,
כ"ה באייר תשל"ד - 17.5.74, משעה 09.00.

(בתל-אביב, בבנק ישראל)

נוכחים - חברי הוועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- ע. אמוראי
- א. אפרת
- י. בדר
- מ. ברעם
- י. גולן
- צ. גרשוני
- ב.צ. חלפון
- מ. כהן
- ש. לורנץ
- י. מודעי
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- י.ש. פלומין
- ג. פח
- ד. קורן
- ח. קורפן
- נ. קצב
- ז. שובל
- א. שוסטק
- מ. שחל

מזמנים:

- י. רבינוביץ - שר השיכון
- ד. ויינשל - מנכ"ל משרד השיכון
- אלפנדר, שחם - משרד השיכון
- י. גפני - הממונה על התקציבים, משרד האוצר
- ש. שטיינר - משרד האוצר

מזכיר הוועדה:

א. קרשנר

היועץ הכלכלי לוועדה:

א.נ. פלוג

רשמה:

שולמית פרג

בסדר-היום: (א) תקציב משרד השיכון לשנת הכספים 1974
(תשובות שר השיכון לשאלות חברי הוועדה);

(ב) סיוע לקיבוצים בגין חיילים מגויסים ומשוחררים
(מכתב הממונה על התקציבים מ-29.4.74) -
(תחילת דיון בפנייה זו).

(מקל) מיום 2.6.74

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.

י. בדר:שאלה: מהי ההקצבה לקיבוצים מתקציב
משרד הדתות?

האם יש בית כנסת במרחביה?

ועוד 3 שעלות: יש ענין של קרוונים של איזה יהודי באמריקה שרוצה לתת לנו 2000 דולר בחינם ו-3000 דולר בקרוונים. כלומר, הוא רוצה לנו 2300 קרוונים. יש בזה חלק של עיסקה וחלק של מתנה. כנגד יש בזה "Tax Exemption", אז אני חושב כי לפי מצוותו של ידידי לוי אשכול ז"ל שאמר שהכלל הגדול הוא "לעולם תיקח" - הרי שאם נותנים, אז צריך לקחת; אם לא נותנים, גם כן צריך לקחת. במלים אחרות, לעולם תיקח.

לגופו של ענין, אני חושב שהקרוונים הם מעין מעברה דה-לוקס. אבל דירות מעבר רצויות מכל מיני סיבות, גם מסיבה אחת - שדירה יקבל עולה במקום שיש לו שיכון ועבודה. מכל מקום, העברה מהאניה לדירה - זה דבר שלא יוצר מצב כספי וקשיים במקום עבודה בשוק.

בעתון - שהוא עתון מפא"י וגם עתון

של רפ"י - אני קורא ש-30 אלף יהודים מאמריקה עזבו את הארץ בגלל קשיים. אחר כך מוסיפים נימוקים, ולא תמיד הנימוק העקרי למעשה.

מכל מקום אני חושב, אדוני השר, שלבעיה זו אתה צריך לתת תשובה. אני חושב שאם אתם בונים יחידות דיור בקבוצים ותיקים וצעירים, הרי שגם זה הכל בסדר, למרות מה שאני קורה על הבנייה שלכם במושבים ובקיבוצים, ואני יודע מה הבדל במספר התושבים פה ושם - הרי שאני חושב כי יש בזה איזו הפליה, ואנחנו נתקן את זה ע"י חוספת במושבים. הנה, אני רואה בתכנית לקיבוצים גם בנינים לציבור. על כן אני שואל, האם זה לא רק חדר אוכל? מועדונים יש שם.

כל הפרק הזה נראה לי, מבחינה זו, דורש רעיוניזיה, ואני אומר בקושי רב כי אין לי שום דבר נגד הקיבוצים, אבל יש שכונות אחרות של העם - שכונות עוני. אינני יודע אם בונים שם מועדונים וכו' וכו', באותה מידה ואותו יחס.

שר השיכון י. רבינוביץ:אני אנסה לענות על כמה שאלות שאני
חושב שהן כלליות, ואחרי זה ישלים

פנכ"ל המשרד את התשובות לכל השאלות שנשאלו פה.

ספרתי בפתיחת דברי, על כך שאנחנו מנסים לתכנן תכנון לטווח ארוך בכדי למנוע זעזועים בענף הבנייה, כי בזמן האחרון יש טריס בעבודת הבנייה. אנחנו, ביחד עם מינהל מקרקעי ישראל, ננסה לתכנן את זה ונניח את זה על שולחן הממשלה.

יש בדעתנו להפעיל את התכנון המלא, ונפעיל צוותות להכשרה מוקדמת של קרקעות, ואני מניח שעל ידי כך נוכל להגיע לאפשרות של ויסות טוב יותר, מלא יותר, של הבנייה בארץ.

אמרתי גם, שאחד מגורמי ההתייקרות היא הבעיה של התייעוש, הגמר - ולא תעוש השלד, כי על זה התגברנו. כן ספרתי על כך שאנחנו יכולים להקים בית במשך 7-8-9 חודשים. למעשה, אנחנו עובדים עד היום בצורה פרימיטיבית כפי שבנינו במשך עשרות בשנים.

הורכבה עכשיו ועדה, והיא תנחה אותנו מה לעשות כדי שבמשך שנה-וחצי-שנתיים נוכל להרכיב בצורה גמורה בנין. כלומר, שהבנייה לא תמשך יותר משנה כפי שמקובל בעולם. לדעתנו, זה אחד הגורמים שמפעילים את הסתירה בענף הבנייה, ואולי גם באינפורמציה הקיימת. ולא ארחיב על כך את הדיבור.

צר לי כאן, שבתוך השאלות של החברים - נדמה לי שזה ח"כ שובל - הועלתה השאלה של המחקר בבנייה. כאן אני חייב לומר שאנחנו עומדים בארץ במצב קשה מאד. אם אני לוקח בחשבון שב-1971 הושקע בחקלאות 40 מיליון ל"ג שזה 15% מכלל ההשקעות בענף באותה שנה; בתעשייה הושקע 75 מיליון ל"ג, שזה 7% מכלל ההשקעות בענף באותה שנה; הרי שבבניה אנחנו מדברים על היקף של 8 מיליארד ל"ג, ובשנת 1971 הושקע 4 מיליון ל"ג, שזה שבריר של אחוז - 0.2%.

אם לא יבוא מיפנה בזה בתחום ההשקעות של הממשלה, ואם לא יהיה מחקר שיהיו מודעים יותר לענין - בלי מחקר שימושי אנחנו לא נוכל לקיים שום ענף.

ועוד דבר חשוב: אני חושב שאנחנו עולים על הדרך בד בבד עם התכנית לטווח ארוך אנחנו שוקדים על סגירת-המעגלים בתכנון החוק בתחום המודלרי שלנו. החוק המסגרת קיים, ואם אנחנו רוצים להגיע לתיעוש, לגמר רחב יותר, אנחנו צריכים להתאים את התחום המודלרי.

אנחנו רואים אצלנו תעשיינים שמשתמשים בעשרות סוגים של פריטים יסודיים בבנייה, וזה איננו מקובל כמעט בשום מקום בעולם. אבל אנחנו עומדים בצורה נחשלת בתחום זה, כפי שאנחנו עומדים היום.

על דעת מרכז הקבלנים וגומרי בנייה אחרים ברצוני לומר, כי לאחר שאתה בודק מה קורה אצלנו בתחום המחירים של כל פרט ופרט, אתה מוצא שגם בפריטי בנייה יש אנמוליות שהדעת אינה טובלת אותן. לפי דעתי, נוצרים מחסורים, ואינני יודע אם אין בזה מחסורים מעושיים. לצערי, זה קיים. לפעמים אתה מחכה לפריט מסויים שחסר, ואתר מחכה מספר חודשים, וזה מעכב בנייה שלמה.

יש בענין זה הצעה והסכמה בינינו - ביץ שר האוצר, שר המסחר והתעשייה, ושר השיכון - להגיע לכך - אם ע"י קרן או כל צורה אחרת - שאנחנו נבטיח מלאי רצוף. כלומר, אלה שיקבלו מימון שלנו, שהם יבטיחו מלאים רצופים בבנייה, ושלא יוצרו מחסורים. אנחנו מבקשים עכשיו מכמה מומחים שלנו, שהם יציעו לנו כמה הצעות בענין זה. לא כמו שארגון הקבלנים רוצה, ולא כמו החברות האחרות רוצות, אלא אנחנו נציע הצעה כדי להסדיר את בעיית המלאי של פריטי הבנייה.

לגבי הדברים שהעלה ח"כ לורנץ וח"כ שובל לגבי ייצוא כוח אדם וכו': אתם יודעים את ההד, או את התהודה של שר השיכון הקודם ושלי - לייבא 1000 דירות, עד כדי כך שה"כ מודעי העלגה את זה על שדר היום בצורה דחופה. מכל מקום, אני חושב שזה הפתרון. אנחנו עומדים בפני חתימת חוזה, וביום ב' אני אענה על כך.

לאותה ארץ עויינת אנחנו מיצאים כל שנה ב-10 מיליון דולר. לפעשה, בקשתי מה"כ מודעי להוריד את הצעתו. מקימים את 1000 הבתים האלה במשך 8 חודשים. אנחנו מכשירים את הקרקע. ישבת עם פועלי הבנין, והם נתנו את ברכתם לזה.

יש משקיע אחד, שהוא אחד מגדולי ארצות-הבריה, שמו רטנר, ואנחנו מקימים אתו "פיללוט" (תבנית אב) בקריית-אוננו. הוא בונה דירות מתועשות. זה יהודי והוא משקיע גדול. הוא אמר שיימצאו 64 דירות אלה, שהן הראשונות, באופן מלא, באניות, והוא יקים אותן בקריית-אננא. יש הסכם על כך. ועוד אמר אותו יהודי: ברגע שזה ימצא חן בעיניכם, אני אקים כאן בית חרושת כזה. הוא בא לכאן ב-25 לחודש, והוא חובע קרקע.

על כל פנים, אנחנו ניחן ליהודים

לפעול, ואנחנו נלמד מהם.

ועתה ברצוני להסביר את ענין המעונועים: אנחנו הבאנו את זה לידיעת הגורמים הממשלתיים בדבר, בעיקר משרד השיכון

והקליטה וגורמים אחרים - וכולם חושבים שהענין של הקרוונים לא השיג את המטרה המלאה שלו. זו בנות גדולה מאד. זה שטח שאין למדינת ישראל. זו החזקה גבוהה מאד. זהו בזבוז.

לפני כחודש וחצי בערך, הגיע מר דולצין ביחד עם יהודי טוב מאד, בשם רוברט ראסל, והציע להביא מעונועים. יהודי זה רוצה לתת 1000 חינוך, ו-1000 במחיר מלא. דירה כזו צריכה לעלות 65-70 אלף ל"י בערך. לא כל כך בזול, רבותי. יש בזה בעיות של אחזקה, התאמה ועוד. מכל מקום, בעוד כמה שבועות נשב אתו עוד פעם כדי להחליט אם להביא טיפוסים כאלה. אבל יש הסתייגות רצינית ביותר של כל הגורמים הפועלים בתחום זה.

יש דירות קבועות של עולים שאפשר לשחרר אותן, ובמקומן ננסה להקים קרוונים. כאמור, בעוד זמן מה אנחנו נחליט על זה באופן סופי.

ועוד מלה אחת ובזה אסכם: הבעיה של עולים חדשים היא בעיה אקוטית. 200 אלף עולים קלטנו מ-1970 עד 1973. בגלל עליה גדולה זו שאנחנו כולנו מאושרים ושמחים לה - נוצר הלחץ בתחום אספקת הדירות. כאשר בד בבד העליה עלתה, עלתה החרפת הבעיה של זוגות צעירים ומשכנות עוני.

אנחנו סיפקנו ב-1970-1973 55 אלף פתרונות דיור לעולים. בפתח דברי בפעם הקודמת נתתי מספרים על פתרונות בחקציב שלנו ב-1974. ב-1974 ניתנו פתרונות ל-14,650 דירות לעולים חדשים. כלולות בזה גם דירות שכורות; ב-1974 ניתנו פתרונות ל-16,250 לזוגות צעירים; ו-11,150 פתרונות למשכנות עוני.

אלה הם שלושה מספרים שמורים על המאמץ הגדול של המדינה בשלושה מקרים אלה.

י. מודעי: שאלתי הראשונה נוגעת לאספקטים הכללי-

כלכליים של תקציב השיכון: בשנים הקודמות תקציב השיכון היה משמש --- (השאלה נשמעה במקנטע לקצרת-ש.פ.)

(ב) לגבי אמצעי הבקורת שלכם: אתם פועלים בחקציבים ענקיים. אני עברתי על התקציב שלכם ולא הצלחתי למצוא בצורה בהירה איזה שהוא דבר בענין הבקורת. יש שמועות על טיפולים לא ענייניים במתן עבודות במשרד שלכם במחוזות השונים בארץ. האם התקציב, כפי שמוגש, עונה על הבעיה הזו של בקורת פנים-משרדית?

מ. שחל: אני מבקש מהשר להבהיר לנו בנוגע

למדיניות הממשלה. קיימת בקורת על מדיניות הממשלה שאיננה חוזה מראש את ההתפתחויות. לפני שנה דובר על ארגון הקבלנים שיקצו בהתחלות בנייה, משום שהניחו שיהיה עודף, ולא להיפר. גידול ההיצע יכול להביא להורדת מחירים, כי הביקוש קיים כל הזמן. אם יהיה עודף דירות אצל הקבלנים, אז הרווחים לא יהיו גבוהים.

במדיניות הזו יש צורך בבדיקה רצינית אם כן יהיו קרוונים או לא.

גודל המשכנתא לזוגות צעירים חייב להיות צמוד למדד יוקר המחיה. גובה המזומן יישאר תמיד קשור עם גובה השכר, ושמחיר הדירה יעלה צהתאם לעליות אינדקס הבנייה. למעשה, אדם העובד איננו מקבל תמורה בקצב כזה. לכן אני מציע, שהמזומן שצריך לשלם עבור דירה, יהיה על בסיס 1972 - על מחיר של 20 אלף ל"י, ושזה יוצמד לאינדקס יוקר המחיה, ושהממשלה תישא בהפרש המחיר.

אני מבקש שהנהלת המשרד תבוא לבקור בחיפה בעת קבלת קהל במשרד שלכם, שכן אז תראו כי הם אינם מוכנים להשיב בטענה שהמנהל איננו. אולם, לאחר שזהיתי את עצמי, אמרו לי שהוא כאן. אמרתי להם: מדוע אתם מתנהגים כך? אמרו, כי אין להם מה להציע.

ההתמרמרות בחיפה מגיעה לכך שכל קבלת קהל הופך להיות אלים, כי לפקידות אין מה לענות.

ד. ויינשל:

חברי הכנסת פלומין, ארבלי-אלמוזלינו, שובל וקורפו התייחסו לגודל הדירות: - גדלי דירות בבנייה ציבורית יש לייחס למלאי הדיור בישובים שונים הלוקחת בחשבון את המלאי והתחזית. אין לבנות שכונות של דירות קטנות בלבד או גדולות בלבד. גדלי דירות בבנייה ציבורית צריכים להיות מותאמים ליעדים של משרד השיכון, וכך למיבנה השכונתי במקום שהם מוקמים. הן צריכות להיות ממוזגות.

בשנים 1970-1973 הוחל בבנייתן של 85,480 יחידות דיור בבנייה ציבורית. התכנית של 1974 נעשית לפי השננים 1970-1973. כך שהתפלגות באחוזים של הבנייה הציבורית היתה כדלקמן:

1.92%	-	דירות בנות חדר
10.84%	-	דירות בנות 2 חדרים
69.38%	-	דירות בנות 3 חדרים
18.45%	-	דירות בנות 4 חדרים
0.41%	-	דירות בנות 5 חדרים

מסתבר כי חלקן של הדירות הקטנות בסך הכל התחלוח בנייה ציבורית בשנים אלה, קטן מהאומדן.

על מנת להגיע למלאי מאוזן ולמנוע עוותי אכלוס משפחות קטנות בדירות גדולות, דבר שעורר חרעומת מוצדקת בעבר הן מצד רשויות הקליטה והן בציבור, הוחלט בשנת 1974 לשנות את הפרופורציות וליצור מלאי מסוים של דירות קטנות יותר, לפי הפרוגרמה לשנת 1974, תהיה ההתפלגות הכוללת כך:

1.10%	-	דירות בנות חדר
35.42%	-	דירות בנות 2 חדרים
40.87%	-	דירות בנות 3 חדרים
20.76%	-	דירות בנות 4 חדרים
1.85%	-	דירות בנות 5 חדרים

בערי פיתוח תבנינה, בשים לב למלאי הדירות הקטנות בהן, דירות בנות 3 חדרים ויותר, וזאת גם בשים לב למדיניות עידוד ההשתכנות באותן הערים.

בשנת 1974, תבנינה לראשונה גם דירות בנות 5 חדרים למשפחות ברוכות ילדים. יש בערך 500 דירות בתכנית, שכוללות 5 חדרים. זה בא גם כדי להתאים את הבנייה לעומת הנעשה בשנים קודמות.

יצויין כי 52% מכלל הדירות שתבנינה - ואנחנו מסכימים לאוחה הערה שהיתה בענין זה - תמסרנה בשכירות ובכלל זה כל הדירות בנות חדר אחד או שני חדרים, כך שאין בבנייתן מעום עיכוב לניידות האוכלוסייה.

ועתה, להערתה של חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו - המדיניות של המשרד היא לפי טיב ומסנדרט השטח, וששם הולכות ונבנות דירות בנות 3 חדרים. זה אחד התמריצים שנותנים כדי ללכת לערי הפיתוח.

לח"כ פלומין בקשר לריאליות באומדן ההתייקרויות: - במחירי הדירות לשנת 1974 גלומה התייקרות של 10% על מחירי בסיס של הפעלת בנייה ממוצעת לחודש אוקטובר 1974. במידה ועליית המחירים תהיה גבוהה מזו שחושבה, תתבקש ועדת הכספים להגדיל את תכנית הבנייה בהתאם.

בנתיים לא עברנו את האומדן הממוצע לחודש אוקטובר. השיטה הזו היא היחידה שהיא אפשרית בתנאים של עליית מחירים. אילו היינו כוללים בתקציב 20%, אז היתה השפעה, ואז היו רואים "מרג'ין" גדול יותר. מכל מקום, כאשר אנחנו אומרים שזה המחיר, אז יש לחץ או עמידה על המחיר הקיים. אנחנו עוד נבוא הנה, באמצעות האוצר, כאשר נראה שיש התייקרויות.

על כל פנים, שיטה זו של חישוב מחירים נעשתה משום שקשה לחזות עליית מחירים במשך כל תקופת הבנייה, לאור ההתפתחויות במשך שנתיים האחרונות.

יצויין כי הסדר זה הופעל לגבי בניית שנים קודמות עד 1972, והצעת תקציב מס. 3 - תקציב נוסף - מינואר 1974 אישרה הגדלת תכנית בסך 118.0 מיליון ל"י למימון התייקרויות שחרגו מהתכניות המקוריות משנה שעברה. מבחינת מזומנים שכלולים בתקציב, אנחנו נסתדר השנה. ואילו להגדלת התכנית, אנחנו עוד נבוא הנה, כך אני מניח, ואני לא מבטיח.

ח"כ פלומין שאל על ניפוקי ברזל ואלומיניום ממחסני משרד השיכון: - בעבר נהג משרד השיכון לספק לקבלנים המבצעים עבודות בנייה עבור המשרד כמויות מסוימות של ברזל. אולם, הסדר זה הופסק. עם זאת, שומר המשרד במחסניו כמויות מסוימות של ברזל לצרכי בנייה, והוא מוכר אותו למבצעי העבודות עבור המשרד, כאשר קיים מחסור זמני או בלתי צפוי בחומר זה, וזאת על מנת למנוע הפסקת ביצוע עבודות בשל המחסור.

משרד השיכון מוכר את הברזל והאלומיניום במחירים שמתאמים באופן שוטף למחירים הבינלאומיים, מבלי לקחת בחשבון את התנודות הספקולטיביות שיש בעניין זה.

משרד השיכון מספק למבצעי העבודות מסגרות אלומיניום מתוצרת ביה"ר "קליל" לחלונות וזאת במסגרת חוזה רב-שנתי עם חברת "קליל". ברצוני לציין כי זה אחד החוזים שנעשה במסגרת נסיונות של המשרד בכתנית המודלרית. כל זה אנחנו עושים על מנת שתהיה אספקה שוטפת לאלה שבונים את זה.

אין המשרד מוכר ממחסניו ברזל או חומרים אחרים לצרכי הבנייה הפרטית או הציבורית, פרט לאמור קודם לכן, הנוגע למבצעי עבודות במסגרת מכרזים או הזמנות עבודה.

אני לא יכול להגיד אם היה מכרז. אבל אני יכול להגיד שמדיניות המשרד היא, לעודד את התיעוש של הבנייה. המטרה היא להפעיל שיטה שאולי תכנס לענף הבנייה ותשכלל את התיעוש.

ועוד שאלה של ח"כ פלומין - האם הפטור על הכנסה הנובעת מהשכרת דירות חל רק על השכרה לעולים, או השכרה בכלל?

אם כן, חוק מס הכנסה (פטור ממס על דמי שכירות של דירות מגורים) (הוראות שעה) - 1973, קובע כי מי שהשכיר למגורים דירה או חלק ממנה, יהיה פטור ממס הכנסה על הכנסתו מהשכרת הדירה.

החוק אינו מבחין ביעד השכרה, אם זה

לעולים או לאחרים.

שאלה נוספת של ח"כ פלומין: האם הסכומים של 371 מיליון ל"י ו-240 מיליון ל"י הכתובים בתקציב הבנייה, באים לאזן את התקציבים, או שהם מבטאים פעילות ריאלית? - יש להבחין בין שני הסכומים.

תקציבי השיכון מורכבים מתקציב רגיל, כמו כל משרד אחר; וכן מתקציב מפעל החסכון לבנין; תקציב שלישי הוא תקציב הוצאות מפעלי שיכון והכנסות מפעלי שיכון, וזה מבטא את יחידת הבנייה של המשרד. כאילו המשרד בונה דירות ומוכר אותן במחיר העלות, וזה לא למשרד רווח. זה משקף את היחסים בין המשרד לקבלנים והבונים.

התקציב הרביעי הוא, סיוע לבנייה בין הממשלה לבין המשתכנים. יש קשרים בין שני תקציבים - בין תקציב האכלוס, תקציב פיתוח השיכון ובין מפעלי השיכון. בעצם, תקציב האכלוס משלם למשרד השיכון עבור זה שהוא בונה לאכלוס. אלו הן העברות רכוש מתקציב לתקציב.

זו הדרך היחידה שמצאנו כדי לחת ביטוי, והם היחסים מצד אחד, ועם המשתכנים מצד שני.

אציין שוב, כי תקציבי השיכון מורכבים כדלקמן: הוצאות מפעלי השיכון, כגון: בגין בנייה, רכישות ועבודות פיתוח אחרות; הכנסות מפעלי השיכון, שמקורן באכלוס דירות שבנייתן תקתיים במשך התקציב, בצירוף הכנסות ממשתכנים ומאחרים; תקציב שיכון - הבא לממן סיוע לאוכלוסיה.

תקציבי הסיוע לאוכלוסיה, למעט סיוע במזומן (בצורת הלוואות ומענקים) מועברים כהכנסה לתקציב הכנסות מפעלי השיכון. כאשר אכלוס הדירות המתוכנן, פרטיה ובשכירות, גבוה בעלותו מהוצאות הבניה והפיתוח המתוכננות לאותה שנת תקציב, כי אז מבחינה חשבונאית מוחזרת היתרה לתקציב השיכון, כפי שזה היה בשנת התקציב 1973 - 166.5 מליך לירות.

לעומת זאת, אם עלות הבניה והפיתוח המתוכננים גבוהה מעלות האכלוס כנ"ל, גדל ההון החוזר. השנה סכום זה הינו 371,3 מיליון ל"י. מכאן, שמימון הביניים גדל בשנתיים אלה ב-538,8 מיליון לירות.

נכון, כדברי ח"כ פלומין, כי סעיף זה אינו אלא איזון בין תקציבי השיכון השונים, כאשר התקציב הממשי הינו, כאמור 1,805 מיליון ל"י.

אשר לסכום של 240 מיליון ל"י - סכום זה מבטא חשבונות מפשיים שיוגשו ע"י הקבלנים, החברות והספקים, עבור פעולות שתבוצענה במשך שנת 1974, אך הטיפול בהם, כולל התשלום, לא יבוצע אלא בשנת התקציב הבאה. סכום זה מהווה איפוא חשבונות של טיפול, בהתאם לנוהלי העבודה והתשלום של המשרד.

יש איפוא להבחין בין שני הסכומים שהזכיר ח"כ פלומין כי הם שונים זה מזה במהותם.

זאת ועוד: מעמד מפעל מאושר למפעלי תיעוש בנייה - שאלחו של ח"כ פלומין: - ועדת השרים לענייני כלכלה, בהחלטתה מיום 23.4.74 אמרה להאריך תוקפה של החלטתה הקודמת ממאי 1972 הקובעת, כי המפעלים העוסקים בבנייה מתועשת ייהנו ממעמד של מפעל מוכר לצורך חוק עידוד השקעות הון, בלבד שהמפעל יעסוק בייצור מתועש של רכיבי בנייה מוגדרים.

זה בא לעודד ולפתח את הבנייה. יינתנו אותן הנחות שניתנות באזורי פיתוח. המשרד שלנו ממליץ בפני משרד המסחר והתעשייה, וההמלצה שלנו נוגעת לעידוד ענף הבנייה.

חברי הכנסת ארבל-אלמוזלינו וקורן

שאלו על הפיזור הגיאוגרפי של בניית יחידות דיור: - אחן שתי בחינות מיון בפרוגרמה של משרד השיכון, שיש בה 35 אלף יחידות דיור לשנת 1974 - נתוני פיזור הבנייה באחוזים הם כדלקמן:

(11,750)	35.6%	-	ערי הפיתוח
(2,550)	7.7%	-	החייבות
(3,000)	9.1%	-	ירושלים
<u>(15,700)</u>	<u>47.6%</u>	-	איזורים אחרים
(33,000)	100.0%	-	סה"כ

קרוב ל-47% מן הבנייה לעולים מתמקדת בערי הפיתוח לבנייה לזוגות צעירים ומפוני דיור פגום וצפוף - 33%. ערי הפיתוח - נוהגים שם כפי שזה מוגדר. כיון שבאיזורים אחרים מופיע 47.6% - ואולי התכוונתם לאיזורי הארץ - הרי שאני מוכן לתת את המיון של 27 אלף יחידות דיור:

2,900	-	יחידות דיור	בגליל
"	"	"	בהיפה
11,000	-	"	באיזורי המרכז
"	"	"	בירושלים
2,800	-	"	בנגב

לגליל צריך להוסיף 1,500 יחידות דיור שנוספו. דבר זה יוגש לוועדה. ברצוני לציין כי הם אינם כלולים בזה. יש בזה גם יחידות דיור לקרית-שמונה ועוד ערים בסביבה. למעלות יש 600 יחידות דיור, כולל ההקפאה. לצערי, אין לי כאן את שלומי. במקרה התענינתי במעלות, לכן יש בידי הנחון הזה.

המספר הזה של 11 אלף יחידות דיור באיזור המרכז הוא בפרופורציה יותר גדולה, כי המשרד מטפל במשכנות עוני, ושם ישנו עיקר הריכוז. מכל מקום, מבחינה כמותית יש יותר פחרונות לאזור המרכז.

לשאלתה של חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו על שינוי קריטריונים לסיוע לזוגות צעירים: - נושא הקריטריונים להושטת סיוע לזוגות צעירים, נמצא בבדיקה של צוות מיוחד, כאשר המגמה היא לשנות את אופן קביעת הזכאות.

ברור כי בתקופת המעבר יימשך הסיוע לפי קריטריונים קיימים, עד אשר יסתיים הטיפול באוכלוסיה שזכאומה כבר הוגדרה.

בצוות מיוחד זה ישותפו: איש ציבור, איש האוצר ואיש משרד השיכון, כאשר המגמה היא לשנות את אופן קביעת הזכאות.

אנחנו רואים שני שינויים הדרגתיים בזמן הקרוב: שינוי אחד ייעשה תוך חודש ומצי עד חודשיים, והוא לא יהיה מרחיק לכת. יתכן שהשינוי יהיה בשיעור ולא בניקוד, וזה ייעשה לקראת 1975. אנחנו לא נוכל לתת תשובה טובה לנושא זה, ולכן רק לקראת 1975 יהיה שינוי מהותי, אם נראה צורך בכך.

בשיטה של סיוע אנחנו מנסים לבודד את הבעיות שבהן עומד זוג צעיר - מציאת דירה, מימון, מציאת כסף כדי להחזירו אחר כך. מכל מקום, אנחנו מכינים ורוצים לפעול באכזריות הסיוע על שתי אפשרויות של מימון והחזר המימון.

ועוד שאלה חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו לגבי ביצוע תכנית לפחרון מצוקת דיור צפוף (+3): - סמוך למלחמת יום הכיפורים הכריז משרד השיכון על תכנית סיוע למשפחות בדיור צפוף, הבאה להשלים את התכניות לאכלוס דירות בבניית המשרד. תכנית זו, המופעלת ע"י בנק טפחות, מקנה זכות להלוואות בסכומים עד 80 אלף ל"י בהחזרים חודשיים נמוכים ביותר - פחות מ-200 ל"י. זה יהיה ברבית נמוכה מאד.

אין המשפחות חייבות לפנות למשרד השיכון, אלא כל הטיפול בהן נעשה ע"י הבנק. הקריטריונים קבועים בפרוספקט, וכל אחד יודע מי מגיע לו, ומי לא, ועושה את החשבון. הפקידים חייבים לאשר את ההלוואה בדיוק בהתאם לקריטריונים, וזה נעשה ישירות בבנק. המדובר במשכנתא, או במימון דמי פתח למי שגר בשלוש ויותר נפשות בחדר. יש שיטה של מענקים שניתנים לנכים, או למי שרוצה לשכן הוריו בבית אבות. כל הדברים הללו נבדקים. דירות שמחפנות, משרד השיכון משתמש בהן, והוא נותן לזוגות צעירים.

עד כה פנו לבנק 5,029 משפחות, מהן הובאו לדיון, ולאחר אימות הפרטים שנמסרו על ידן - 4,583 משפחות, אשר מתוכן נמצאו זכאיות בהתאם לקריטריונים 3.274; 777 משפחות כבר קיבלו את ההלוואות ושיקרו מגוריהן. האיש שקיבל את האישור צריך למכור את דירתו, וזה תהליך שלוקח מספר חדשים.

ח"כ ארבלי-אלמוזלינו שאלה עוד לגבי הקשר בין תכנית אכלוס לעולים לבין תחזיות העלייה: - תכנית האכלוס נבנית על בסיס ניתוח נתוני העלייה בשנת תקציב. על סמך נתונים אלה נקבעת, בחיאום עם משרד הקליטה, התכנית.

עם זאת אני חייב לציין כי קצב הגמר של דירות שבתהליך הבנייה, אינו מאפשר, בשלב זה, אספקת מלוא הפתרונות למשפחות, שהושכרו עבורן דירות פרטיות. (בעמוד 101 בדברי ההסבר לתקציב ניתנים פרטים בדבר המלאי לעומת הצרכים).

לשאלתו של ח"כ שובל לגבי האסטטיקה בבנייה: - בניית משרד השיכון בשנים האחרונות, מבחינת טפוס הבתים ובינוי השכונות, עולה בדרך כלל על הבנייה הפרטית וניתן להביא כדוגמה את בינויין של השכונות החדשות בירושלים.

לדוגמה: רמות אשכול, קבלנו שם פרס בינלאומי לתכנון וביצוע. משרד השיכון היה אחראי על התכנון.

משרד השיכון מקפיד על התקנת מתלי כביסה ואנטנות מרכזיות לרדיו ולטלוויזיה בכל המיבנים הנבנים על ידו.

אשר לבעיית דודי השמש - אלה אינם מותקנים ע"י משרד השיכון בשום מקרה וזו, למעשה, יזמת התושבים עצמם, למרות שהמשרד מחקיך בכל הדירות דודי חימום חשמליים, הסדר התקנת דודי שמש אינו בסמכות המשרד, אלא בתחום סמכות הרשויות המקומיות.

ח"כ פלמד שאל על מוסדות ציבור וקהילה: - משרד השיכון בבואו לתכנן שכונה חדשה, דואג להקצאת מלוא השטחים הנדרשים להקמת המוסדות למיניהם.

שאלת הקמתם של אותם המוסדות, בו זמנית להקמת מבני המגורים, נתקה בקשיים, לא רק בשל חוסר תיאום מספיק בין הרשויות האחראיות להקמת אותם המבנים, אלא בעיקר בשל הגבלות תקציביות. הבעיה המורה בעיקר בחחום הקמת מבני-חינוך, אשר התקציב להקמתם הועבר בשנת 1970 למשרד החינוך.

בכמה שכונות יש אי התאמה בקצב הקמת מיבני
 חינוך דבר שמביא להפוך דירות לצורך זה כאשר הן לא מתאימות לכך. הכוונה
 לגני ילדים ועוד. המשרד נערך בעת להכין תכנית להשלמת מיבני ציבור
 באותן שכונות שמוקמות, כדי להביא לייתר התאמה עם רשויות מקומיות
 ורשויות ממשלתיות, וזאת כדי להביא לאיזון בהקמתה של כל שכונה.

משרד השיכון חידש חביעתו להכללת התקציב
 למבני חינוך בשכונות שמוקמות על ידו בתקציב השיכון, דבר אשר יבטיח
 הקמה בו זמנית של המבנים.

ניתנה הוראה לא רק להקצות שטחים, אלא גם
 לתכנן את המבנים הנדרשים לצרכי ציבור בכל השכונות החדשות שבתכנון.

כמו כן יכין המשרד תכנית להשלמת החסר
 שנחעורר באותם המבנים בשנים האחרונות, ועם השלמת הבדיקה הנערכת עתה
 תוצע גם תכנית פעולה.

חברי הכנסת מלמד ואפרת שאלו לגבי החזקה
 בתים משותפים והקמת חברות החזקה לבתים: - ביצוע חוק בתים משותפים
 הינו באחריות משרד המשפטים, ולא במשרד שלנו.

האגודה לתרבות הדיור, מעודדת הקמת ועדי
 בתים בשיכונים הציבוריים והפרטיים, דואגת להפעלתם ומסייעת להם בטיפוח
 תודעת האחזקה ובמקרים מסויימים גם מסייעת במימון פעולות אלה.

לא נדונה שאלת הקמת חברות החזקה פרטיות
 או קואופרטיביות.

משרדנו יבוא בדברים עם משרד הפנים כדי
 לחאם במשותף חקיקה מתאימה לאבטחת החזקה נאותה של מלאי הדיור הקיים,
 שמסחכם ב-830 אלף יחידות דיור, שנמצאות במשק, על מנת שיהיינה מוחזקות
 כפי שצריך.

ח"כ מלמד שאל על התאמת הסיוע - משכנתאות -
 למחירי דירות: - בתנאי האינפלציה, כאשר מחירי הדירות עולים בהתמדה,
 קשה ביותר לעדכן בהתמדה את הסיוע לשינויים במחירים.

אף על פי כן נעשו מספר עדכונים: כן למשל
 העלתה הקרח המשכנתא בתכניות הסיוע למשפחות בצפיפות דיור עד כדי
 80 אלף ל"י. כן נעשה עדכון בסיוע לעולים שהקרתו העלתה כדי 90% ממחיר
 דירה ממוצעת. הסיוע לזוגות צעירים אף הוא נמצא בתהליכי עדכון ופרטיו
 יפורסמו עם השלמת הבדיקה שתסתיים בזמנים אלה.

השיטה היא, עדכון אדמיניסטרטיבי מדי
 תקופה של זמן, בהתאם למסיבות.

בענין קריית-ארבע שאלו חברי הכנסת
 מלמד ובן-מאיר: - בקריית-ארבע נבנו, ונבנות, 687 יחידות דיור,
 שמחוכן נסתיימה בניית 234 יחידות דיור, הכוללות יחידות דיור שהופעלו
 על חשבון תקציב שנת 1974, שזה 153 יחידות דיור.

בניית דירות במימון אמיסיוני נתקלת בקשיים
 בשל בעיות משפטיות שטרם נפתרו. בעיית הבעלות על הקרקע נמצאת בטיפול
 היועץ המשפטי לממשלה. לצערנו, התכניות האמיסיוניות אינן מומעלות שם
 בהצלחה. למעשה, אפשר לבנות שם רק בנייה של משרד השיכון.

אני חושב שמשרד השיכון טעה בענין זה
 של תכניות אמיסיוניות.

שר השיכון י. רבינוביץ: בקרתי בקריית-ארבע, ובדקתי את הדברים. הבעיה המשפטית סבוכה מאד עם אפשרויות של הדים גדולים בעולם. מכל מקום, אנחנו מטפלים בזה. אבל אני יודע שזה שנתיים שלא יכולים למצוא פתרון לגבי הבעלות. בינתיים הדבר צריך להתבצע ע"י משרד השיכון בלבד.

באותו רגע שיימצא פתרון - ואני מסופק - אז מיד ניגש לביצוע הדברים.

ד. קורן: שר השיכון הציע את הרעיון של האמיסיה. אם זה לא מסתדר, אז צריך לקחת ממקום אחר. אני מצטער מאד שזה לא נעשה כך.

ד. ויינשל: ח"כ בן-מאיר נגע בבעיית ההתנחלויות וההאחזויות:

תכנית 1974 להתנחלויות והאחזויות הינה, בהשוואה לשנת 1973, כדלקמן: בשנת 1974 ברמת הגולן - 112,9 מיליון ל"י; במרכז עירוני-תעשייתי ברמת הגולן - בשנת 1974 הוא 81,3 מיליון ל"י, לעומת 1973 שהיה 98,0 מיליון ל"י; האחזויות אחרות - בשנת 1974 הוא 22,5 מיליון ל"י; באופירה - בשנת 1974 הוא 22,5 מיליון ל"י, וב-1973 - 28,0 מיליון ל"י; בקריית ארבע - בשנת 1974 הוא 22,5 מיליון ל"י, וב-1973 - 9,5 מיליון ל"י. בסך הכל - בשנת 1974 הוא 261,7 מיליון ל"י, וב-1973 - 135,5 מיליון ל"י.

ברוך שהתכנית לוקחת בחשבון גם את הכמויות וגם את המחירים.

מר שהם: התקציב לבנייה באופירה הוא, בעיקר, פונקציה של אפשרויות ביצוע. אם יחברר שהתכניות מוכנות, אז המשרד לא יהסס להעביר בנייה יעודית. אך נתקלים שם בבעיה של כוח אדם ותכנון, וזה קשה ביותר.

ד. ויינשל: חברי הכנסת מלמד, בן-מאיר ולורנץ שאלו על בתי כנסת: - בשנתיים האחרונות נסתיימה בנייתם של 9 בתי כנסת בערים הבאות: קרית-יובל בירושלים, אשקלון, באר-שבע, דימונה, שדרות, קרית נצרת, חצור וקרית-שמונה. בהשתתפות כוללת של 2,2 מיליון ל"י.

נמצאים בבנייה, בשלבים שונים, 23 בתי-כנסת באשקלון, ביח שמש, קרית גת, נווה יעקב - ירושלים, באר-שבע, דימונה, מצפה רמון, ערד, נתיבות, לוד, רמלה, קנעם, בקריות, כרמיאל, מגדל העמק, מטולה, צפת, קרית נצרת ומנחמיה, בהשתתפות כוללת של 4,5 מיליון ל"י.

משרד השיכון מקים בתי כנסת בשכונות המוקמות על ידו והפעולה כולה מתואמת עם משרד הדתות.

משרד השיכון פתח מספר בתי כנסת במקומות שונים, בתוך דירות, במקומות בהם הורגש מחסור.

ח"כ לורנץ העלה הצעה בקשר לביצוע חלק מעולות הסיוע על ידי בנקים: - כפי שהוסבר בהקשר לתכנית סיוע למשפחות בצפיפות דוור, הופעלה לראשונה תכנית שאינה מחייבת פניית האזרח למשרד השיכון, מבקשה לקבל סיוע כספי להטבת תנאי דיורו.

אחר מלחמת יום הכיפורים, הודיע משרד השיכון לזוגות צעירים, הזכאים לסיוע, בסכומים מוגדרים לפי הקריטריונים שנקבעו, כי הם רשאים לפנות ישירות לבנק למשכנתאות, שצויין בהודעה ולקבל הלוואתם.

לאור נסיון שתי פעולות אלה, נבדקת כעת האפשרות להרחבת שיטת פעולה זו, המתייבת קריטריוני-סיוע ברורים וחד-משמעיים והסדר נאות עם הבנקים למשכנתאות.

ועוד שאל ח"כ לורנץ בקשר לבנייה במימון חלקי לעולים: - ח"כ לורנץ מתכוון לפעולות מוגבלות ביותר בהיקפן. הנוגעות להשתכנותן של קבוצות דתיות מסוימות.

פעולה זו נעשית בדרך של השתתפות חלקית במימון הבנייה - בסדר גודל של 30-40 אלף ל"י ומתן הסיוע למשתכנים זכאים, בהיקפו המלא. בהסדר זה נבנות מדי שנה 50-100 יחידות דיור ואין לראות בשיטה זו פתרון כלשהו לבנייה בהיקף רחב. מכל מקום, בכל הקשור בבנייה לעולים אתה חייב לספק דירות אלה, כאשר רוב דירות אלה הן דירות שנבנות במימון מלא ע"י משרד השיכון. התקרה של משכנתא שניתנת היא בסכום של 90 אלף ל"י לכל הארץ עבור דירה של 170 אלף ל"י.

ח"כ לורנץ שאל עוד על בתי ספר של זרם החינוך העצמאי: - הוראת הקבע בבנייה שכונות הינה, הקצאת קרקע לשני בתי ספר במקביל, כללי ודתי. אין משרד השיכון ממונה על הקצאת בתי ספר אלה לזרמים. הנושא נמצא באחריות משרד החינוך בלבד.

ח"כ אפרת שאל לגבי דיור לעולה ובנייה דירות קיט: - חברת "דיור לעולה" הינה בבעלות הסוכנות היהודית והיא עוסקת בכל תחומי הפעילות הרגילה של חברת בנייה, לרבות בנייה למטרות מסחריות.

אין למשרד השיכון השפעה על מדיניות חברה זו.

חברת הכנסת נוזהת קצב נגעה בבעיית עדיפות לפעולות הקשורות בפינוי דיירי שכונות עוני: - לפעולות למען משפחות במצוקת דיור עדיפות גבוהה.

בשנת 1974 הוגדל היקף הבנייה המוצעת מ-3,500 יחידות דיור בשנת 1973 ל-5,000 יחידות דיור והופעלה, כאמור, תכנית הלוואות בתנאים מיוחדים. יצויין כי לראשונה תבנינה גם דירות בנות 5 חדרים לאותן המשפחות.

חברי הכנסת פיינרמן וקצב שאלו על הבנייה למעוטים: - בשנת 1973 נבנו 202 יחידות דיור, וכך ניתנו הלוואות ל-915 פתרונות. בסך הכל היו בשנת 1973 1,117 פתרונות.

ההלוואות מיועדות בדרך כלל לבנייה עצמית של האוכלוסייה הכפרית.

משרד השיכון מפתח אתרי בנייה ומעמידם, לעתים עם, ולעתים ללא תכנון יחידת דיור לרשות המשתכנים - ברואים בנגב, וכן גם כפר מכר ע"י עכו.

לשנת 1974 מתוכננות הפעולות הבאות:

19,0	מיליון ל"י	-	בנייה 270 יחידות דיור - תכנית בסך
20,0	" "	-	פיתוח שטחים לבנייה עצמית

5,5	-	מיליון ל"י	מוסדות ציבור
"	-	"	פיתוח כללי
16,0	-	"	הלוואות מכלל המקורות (כולל אמיסיות)
<hr/>			
66,0	-	מיליון ל"י	ב ס ר - ה כ ל

כמו כן מופעלה תכנית סיוע להשתכנות
הושבי הרובע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים.

על גובה ההלוואות אומרים לי, שהן ניתנות
בסכומים של 15 עד 20 אלף ל"י, פרט לירושלים ששם נעשה מבצע מיוחד
לדילול הרובע המוסלמי בעיר העתיקה ולעידוד הבנייה בככר נוסיבה.

חדרי בטחון בקריית-שמונה - שאלתו של
ח"כ פיינרמן: - בקריית-שמונה נבנים במסגרת תכנית 1974 - 574 חדרי בטחון.
התכנית תוגדל במידת הצורך ולפי המלצת משרד הבטחון ויתר הגורמים שממליצים
בפני משרד השיכון על פעולה מעין זו.

נשאלה שאלה על עובדים ארעיים: - לצערי
הרב, הייתי שותף לבעיה זו כאשר הייתי עוד באגף התקציבים. אם כן,
מספר העובדים של משרד השיכון, למרות הגידול הניכר שלו, עלה ב-1974
ב-17 עובדים בלבד. הגידול הזה כדי לאיים חיילים משוחררים.

בתקציב של השנה יש 46 משרות לעומת
72,5 בשנה שעברה. חלק של ארעיים עברו למסגרת תקנית, וזה שינוי
סטטוס. זו תשובה לשאלתו של ח"כ לורנץ.

היתה גם שאלה לגבי הוצאות אדמיניסטרטיביות
בקשר לזוגות צעירים: תמצאו את זה בעמוד 6 בספר התקציב. - למעשה,
לא חל שינוי. הגידול הוא בסך הכל של 4 עובדים.

ועתה, לגבי השאלות שנשאלו לגבי הוצאה
כספית לבקשות עקב גידול מספר הנרשמים באמצעות חברות שונות: - יש
הוצאה להסברה שלא היתה בשנה שעברה; יש הוצאות ארגון ההרשמה. כל אלה
הנם גורמי חוץ ולא עובדי המשרד. (י.ש. פלומיין: לכן יש הקטנה בחקן)
אבל ההיקף הוא גדול יש הוצאות מיכון, ואני חושב שהן ילכו ויגדלו.
היום יש מערכת של כפל סיוע. הדבר הזה מחייב הגדלה במחשב, וזה ככל
שתהיה פעולה לפיקוח על הדברים האלה.

ועוד שאלה בקשר לביצוע חוק חיילים משוחררים:
- עד היום פנו וקבלו הלוואות במסגרת חוק חיילים משוחררים 1550 פונים,
וסכום הביצוע היה של 8,2 מיליון ל"י. מדובר פה על הגדלות של 20%.
מספר הפונים היה גדול יותר, אך היו ביניהם כאלה שלא נמצאו זכאים בהחאם
לחוק. בדרך כלל, מתקבלים ההסברים שניתנים בלשכות, וקיימת הבנה בעניין
זה. זה נעשה גם בצורה מסודרת, כלומר - הזכאים באים על סיפוקם.

בתקציב משרד השיכון יש סכום של 200 מיליון ל"י
לפעולות הירום, ולזה יש רזרבה לפעולות אלה, כך שיש במסגרת התקציב הנוכחי
עבור פעולות אלה.

בקשר לתכנית ההתיישבות, בעיקר לגבי מוסדות בקיבוצים: - צריך לקחת בחשבון, שכאשר אנחנו בונים בנייה עירונית, אז לוקחים בחשבון בניית מטבח, חדר אוכל וחדרי שינה. בבנייה עירונית מרוכזים דברים אלה בתוך הדירה. מה שלא כן בקבוצים, שכן שם הם מפוזרים בכמה מקומות, - חדר האוכל במקום נפרד, הילדים נמצאים במקום נפרד ועוד. אלה הם שטחי מגורים אשר בעיר הם נכללים בתוך הדירה.

לח"כ מודעי: אכן קיימת בקורת במשרד,

במחוז באגף התכנון וההנדסה, והבקורת השלישית נעשית גם כן ע"י חשב המשרד. בנוסף לכך, יש יחידה לבקורת פנים, שהיא בודקת נוהלים ותהליכים בכל הארץ.

ביחידה הזו יש היום עובדים שהם מקצועיים בתחום של הבקורת, ואנחנו רוצים לחזק אותם כדי לעשות בקורת פתע, ולבודק את הבצוע של מפקחי הבנייה באתר. זה מה שאנחנו רוצים לעשות בעתיד. זה כבר נבדק, אך עדיין לא הוגש כהצעה בחוק התקציב. אנחנו נבקש העברה מסעיפים. זו יחידת בקורת להתקשרויות.

קיימת יחידת בקורת פנים במשרד. בינתיים

זה עדיין לא מופיע בחוק התקציב הנוכחי, ואינני יודע אם זה גם יאושר. למעשה, אנחנו רוצים להפוך את אגף הבקורת ליחידת בקורת ארצית, ושהיא תהיה במשרד הראשי. מכל מקום, אנחנו רואים מקום להידוק הבקורת.

היתה שאלה של ח"כ שחל בדבר השירותים

לציבור: כאן אני יכול להגיד בפה מלא, שהיום אנחנו איננו מרוצים מהשירותים שהמשרד נותן לציבור, לכן יש לנו תכנית לשיפור השירותים לציבור.

אנחנו חושבים שעובדי קבלת הקהל במשרד

השיכון צדיכים להיות עובדים מקצועיים בקבלת קהל ויחסי ציבור, ולא סתם עובד שהוא בוגר תיכון ואשר מתקבל במכרז. בתחילת יוני אנחנו נתחיל במחץ-קודם לעובדים שמקבלים קהן, והוא יונחה ע"י מומחים בתחום יחסי ציבור, והם יקבלו הדרכה מפורטת על הפתרונות שמשרד השיכון יספק לציבור, כך שכל פקיד כזה יהיה מצוייד במלוא המידע, ויוכל לענות בלשון אחידה ובאותה שפה של הפונה, אם זה בחיפה ואם זה בבאר-שבע.

יחד עם זה ברצוני לומר, כי עובדי משרד

השיכון נמצאים בלחץ כבד מאד, ובמספר מקומות היה קהל אליים. הייתי בכל הלשכות של משרד השיכון, וראיתי צלומים של המשרדים, שאחדים מהם היו פמש כלאתר פרעות. האמת היא, שהעובדים מגלים מסירות לעבודתם, והם עובדים בתנאים קשים מנשוא. אם הייתי צריך לתת ציונים ללשכות, הייתי שם את חיפה במקום השני אחר באר-שבע. באר-שבע היא הלשכה המסודרת ביותר, וחיפה באה אחריה.

אלו הן התשובות לשאלות שהוצגו כאן.

ישנו כאן מנהל לשכת חברות וכלכלה - איחמר גליץ, שמטפל בדיוור להשכרה, והוא יגיש לכם סקירה על כך.

יש כ-72 אלף דירות מוגנות, ועוד 45 אלף דירות בשכירות, והן לא מוגנות.

א. גליץ:

מתוך הבנייה של משרד השיכון בחכנית 1974,

כ-52% מכלל הדירות יהיו דירות בשכירות. זה הרקע לגבי מה שיש במשק. כלומר, 30% מכלל ה"סטוק" במשק חייב להיות דיוור בשכירות.

דיוור להשכרה כלכלית - היתה זו התענינות

של חברי הכנסת, וכידוע חוק חוק בנושא זה שנותן הקלות מסויימות למשקיעים,

כגון: מס הכנסה של 33% בלבד על ההכנסה הנקיה של החברה מההשכרה ופטור
ממס על הדיבידנדות, פטור של 80% ממס רכוש כאשר ה-20% הנותרים משמשים
כביטוח בפני נזקי מלחמה, פטור של 50% מאגרות הבניה העירוניות, הפחתת
הרכוש לצרכי מס ב-15 שנה - 7% לשנה ב-5 השנים הראשונות ו-6.5% לשנה
ב-10 השנים הבאות ועוד.

בשנת 1968 פורסם תיקון מס. 5 לחוק לעידוד

השקעות הון, תיקון המקנה הטבות מס שונות לפרוייקטים של בניה להשכרה.
בנוסף להטבות שפורטו על ידי קודם לכן, מציע כיום משרד השיכון למשקיעים
שלוש תכניות לבנייה להשכרה בשכר דירה כלכלי - תכנית "איי", תכנית "בי"
ודגם חברת בנייה להשכרה - תכנית חברת בנייה להשכרה נחגבשה בשנת 1973
חוק כדי משא ומתן עם מר אורון, מנהל החברה לבנייה להשכרה מיסודם של
סולל בונה ושיכון עובדים. תכנית זו נתקבלה על דעת שרי האוצר והשיכון
אך טרם הוצעה באופן רשמי, כולל הפצת פרוספקט לציבור המשקיעים.

תכנית "איי" פורסמה בשנת 1969,
תכנית "בי" - בשנת 1970, ואילו דגם חברת בנייה להשכרה גובש בשנת 1973.

תכניות "איי" ו"בי" פתוחות לציבור
המשקיעים מזה 4-5 שנים ולמרות מרכיב הסובסידיה הממשלתית הניכר הגלום
בתכניות אלו בצד ההטבות הנוספות של החוק לעידוד השקעות הון, הרי שעד
היום לא יצרו תכניות אלה תגופת בנייה להשכרה בישראל. מרכיב הסובסידיה
שמעבר להטבות הניחנות במסגרת החוק לעידוד השקעות הון נאמד בכ-46.5%
ממחיר הדירה המוסכם בתכנית "איי" ובכ-20% בתכנית "בי".

במשך כל שנות קיומן של שתי תכניות
אלה "איי" ו"בי" הושלמו ואוכלסו במסגרת תכנית "איי" כ-800 דירות
ועוד כ-400 נמצאות בשלב בנייה ואילו במסגרת תכנית "בי" נמצאות בבנייה
100 דירות שעדיין לא אוכלסו וניתן אישור ל-56 דירות נוספות שבנייתן
עדיין לא החלה.

במסגרת דגם חברת בנייה להשכרה שגובש
כאמור רק לפני כשנה, נמצאות בשלבי בנייה שונים כ-650 דירות, בנייתן
של עוד כ-150 דירות מחוכננת להתחיל בחודש הבא ובשלב חכנון מתקדם
נמצאות מעל ל-100 דירות נוספות. הסובסידיה הממשלתית הגלומה בתכנית
זו נאמדת בכ-33% ממחיר הדירה המוסכם, כאשר בנוסף עומדת לרשות המשקיעים
קרקע של המינהל במחירי הטבלא.

תכנית "איי" זו תכנית שמיועדת לעולים
בלבד. תנאי התכנית, בנוסף להטבות המצויות בחוק לעידוד השקעות הון
דירות להשכרה, תיקון מס. 5, הם:

(1) השכירות תהיה לתקופה של 12 שנה
לפחות. שכר הדירה שיקבל המשקיע הוא 11% לשנה משווייה של הדירה, כאשר
שווי זה יקבע בהתאם למיקום הדירה, שטחה והציוד הנכלל בה. בתום שנת
השכירות החמישית השמינית והעשירית - ייבדק גובה דמי השכירות בהתאם
לתנאי המשק באותה עת.

(2) הממשלה תבטיח את התפוסה המלאה
של הדירות במשך 5 השנים הראשונות או את דמי השכירות.

(3) שכר הדירה ישולם בחלקו האחד על
ידי המשתכן ובחלקו השני כסובסידיה ממשלתית.

מתוך שכר הדירה של 11% לשנה משווי
הדירה המוסכם, תשלם הממשלה כסובסידיה:

5.5%	לשנה משווי הדירה בשנים 1-3	(ו-5.5% המשתכן);
4%	לשנה משווי הדירה בשנים 4-6	(ו-7% המשתכן);
2.5%	לשנה משווי הדירה בשנים 7-9	(ו-8.5% המשתכן);
1%	לשנה משווי הדירה בשנים 10-12	(ו-10% המשתכן).

הסובסידיה הממשלתית הזו ל-5 השנים
הראשונות תשולם למשקיע מראש. החל מהשנה הששית תשולם הסובסידיה רק
במידה והדירות תהיינה תפוסות על ידי מועפדי משרד השיכון.

(4) המשקיע יקבל הלוואה לא צמודה

בגובה 50% משווייה של הדירה ברבית 9% לשנה לתקופה של 15 שנה.

(5) מחיר הדירה לצורך קביעת שכר הדירה

הסובסידיה ומחן ההלוואה נקבע במרכז הארץ עד 70 אלף ל"י ובירושלים עד 80 אלף ל"י. מחיר הדירה כמוצג כאן, מהווה הבסיס לחישוב שכר דירה, הסובסידיה, וההלוואה המסובסדת ולא מייצג את עלות הדירה למעשה.

(6) הסובסידיה הממשלתית הגלומה בהטבות

אלו נאמדת בכ-46.5% משווייה המוסכם של הדירה ששוננה יוערך ב-70 אלף ל"י לדוגמה, תגיע הסובסידיה הגלומה לכ-32.5 אלף ל"י.

תכנית "בי" מיועדת למשקיעים זרים בלבד.

ומיועדת להשכרה לכל. תנאי התכנית וההטבות המוצעות הם:

(1) תנתן הלוואה בלתי צמודה של

50% מערך הדיור שייבנה להשכרה למגורים (כאשר התקרה היא 35 אלף ל"י הלוואה לדירה, ובירושלים - 40 אלף ל"י לדירה) ברבית של 8% לשנה לתקופה של 20 שנה.

(2) כל דירה תועמד להשכרה לתקופה

של 15 שנה.

(3) המשקיע ראוי לקבוע כרצונו את

דמי השכירות. לא תנתן למשקיע כל ערובה באשר לתפוסת הדירות.

(4) במידה והמשקיע ירצה למכור את

הפרוייקט לפני תום 15 שנה - יהיה עליו לפרוע מיד את יתרת ההלוואה ברבית מקובלת בשוק - וזה אם ימכור לפני תום 5 שנים), או לפרוע את יתרת ההלוואה או להמשיך לשלמה אך ברבית הנהוגה בשוק - אם ימכור אחרי 5 שנים ולפני תום 15 שנה.

(5) הסובסידיה בתכנית זו נאמדת בכ-20%

ממחיר הדירה.

תכנית חברת בנייה להשכרה, זו תכנית

שמיועדת להשכרה לזוגות צעירים בלבד, מבין זכאי משרד השיכון, או כאלה שמשרד השיכון ימליץ עליהם.

(1) לחברה תינתן הלוואה של 40% ממחיר

הדירה, כאשר מחיר הדירה צריך להקבע בהסכמת משרד השיכון. ההלוואה תנתן ברבית של 9% לשנה לתקופה של 20 שנה, כאשר ב-8 השנים הראשונות תשולם הרבית בלבד.

(2) לחברה תוענק סובסידיה של 16% ממחיר

הדירה. סובסידיה נוספת בסך של 4% ממחיר הדירה תוענק לחברה בשנה החמישית.

(3) תקופת השכירות של כל דירה היא

15 שנה, ותקופת השכירות לכל זוג צעיר לא תעלה על 5 שנים. בתום 15 שנה תוכל החברה למכור את הדירה במחירי השוק.

(4) שכר הדירה למשתכן יהא 6% לשנה

ממחיר הדירה הבסיסי. שכר הדירה יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן ויועלה אחת לשנה. כל משתכן יפקיד אצל החברה עם כניסתו לדירה פקדון עד 10% ממחירה, והפקדה זו חיישא רבית והצמדה, אשר תוחזר למשתכן עם עזיבת הדירה.

(5) על פי הצעת החברה שטח הדירה הוא

בסביבות 60 מ"ר כאשר הדירה היא בת 2 עד 2.5 חדרים. מחיר הדירות שבנייתן החלה השנה ותגמרנה לקראת סוף שנת 1975 יהיה כ-90 אלף ל"י, שזה מחיר סופי, מכאן ששכר הדירה שיידרש על ידי החברה יהיה 450 ל"י לחודש, צמוד למדד המחירים לצרכן ממועד האכלוס.

הסובסידיה הממשלתית נאמדת בתכנית זו

בכ-33% ממחיר הדירה.

ג. קצב:

שאלתי שאלה עקרונית מבחינת מדיניות,

אולי זה נוגע לממשלה כולה. אני

אומרת כי לפי התקציב המונח לפנינו, התקציב השיכון לעולים הנו כפול מתקציב למשכנות עוני. השאלה היא, האם לא צריך לשנות תקציבים כאן? האם אין צורך לשנות את סדר העדיפות מבחינת מדיניות המשרד?

באיזו מידה אנחנו הולכים ומפתחים

שכונות חדשות? כיצד אתם מתכננים שירותים אשר ישרתו עשרות דיירים וכו'?

מ. כהן:

אני מצטער, הוזמנתי לשעה 10, ואכן

הופעתי כאן בדיוק בשעה 10. לצערי,

לא קבלתי כל הודעה אחרת על שעת זימון הישיבה.

היו"ר י. קרגמן:

כל חברי הוועדה קבלו הודעה שהישיבה תחל בשעה 9.00. עובדה היא שכולם באו

לשעה זו.

א. אפרת:

שאלתי שאלה אם פתרונות הדיור השונים

היו גם פתרונות לגבי עמידר, והיתה

חוספת בנייה לדירות קיימות. האם זה ימשך בשנת 1974?

ע. פיינרמן:

שאלתי שאלה בדבר קביעת סטנדרטיזציה

של בנייה לצורך תעוש גמר. שמעתי את

התשובה, אך לא קבלתי את התשובה האמיתית לשאלתי.

אני שאלתי: האם משרד השיכון סבור

שצריך לקבוע בפועל, ולא רק בחקיקה, שייבנו בארץ לתקופת חירום זו 3 או 4 או 5 דירות סטנדרטיות עם אפשרות של הרחבה עם כל הנוחיות וכו'?

מ. כהן:

אני עסקתי משרד 4 שנים בבעיית משכנות

העוני בחיפה. הפתרונות, למעשה, בשנת

1973 היו אטיים ביותר. האמת היא, כי מאז 1960 - לאחר מאורעות ואדי

סאליב - ועד 1967-1968 היו פתרונות אטיים מאד, כאשר העליה היתה לא

גדולה. כעת יש חוסר תיאום עצום בין משרד השיכון והקליטה, בפינוי

משפחות ואדי סאליב שהיה צפוף ביותר. עכשיו ניתנו דירות של 3 חדרים.

ואפשר היה לעשות העברות שאותן משפחות שגרות בצפיפות, להעביר אותן

לדירות גדולות, ולשפץ את הדירות הקטנות. אבל נאמר שאין גומרים ואין

כוח אדם.

זאת ועוד: יש בעיה של חלוקת משכנות

עוני, שכביש חוצה אותן, כך שמעבר לכביש יש משפחה שנמצאת באזור פינוי,

והיא מפונה. לעומת זה, משפחה שבעבר השני של הכביש איננה זכאית להיות

מפונה.

ניתנו הלוואות למשפחות מרובות ילדים.

דורשים ערבות מהם. ומי יכול להיות ערב? שוב פעם, זה שערב הוא בעל

משפחה של 8 ילדים.

לכן אני טוען, כי ענין הערבויות של

משפחות מרובות ילדים אין לדרוש אותן מהם. לא לדרוש ערבות משפחות

אלה, שכן משפחות אלה מסתכנות בענין זה. הנה, קרה מקרה שמשפחה של

14 ילדים, עקלו לה את המשכורת כי האיש היה ערב למשפחה אחרת. זה לא

צריך כלל רק לגבי חיפה, אלא לכל הארץ. הערבות צריכה להיות של המדינה

ולא של משפחות מרובות ילדים. מה יקרה אם אבי המשפחה נפטר? מי ישלם

את המשכנתא?

מ. כהן:

בקשר לפיצויים למפונים: המפונים נמצאים באזורי פינוי. אני מודיע לכם שב-1960 אלמוגי קבע כי הסיצוי הוא בסך של 6000 ל"י, ואני אומר לכם כי נתנו 8000 ל"י עבור שני חדרים מפונים.

הוצאת המטלטלים של המפונה חלה על החברה. למעשה, מקפחים אותם. המעריך הוא מעריך ממשלתי, ואינני רוצה לומר מה משתמע מכך.

בקשר לתכנית ל-3 פלוס: יש משפחות רבות שהן במסגרת של 3+, והן גרות עם הורים, או אצל אם שהיא אלמנה ושיש לה 2 חדרים. לכן מצרפים את האם, ואז הם לא יכולים לצאת, או להשתחרר מהאם.

אני אומר, כי אותן משפחות שגרות עם הורים, צריך לקבוע לגביהן קריטריון אחר, ושהיו זכאיות לקבל הלוואה ולא לגור עם הורים.

בקשר למעברת קריית חיים: בזמנו היתה התנגדות מצד עיריית חיפה, אבל בלחץ משרד השיכון נאלצה עיריית חיפה להעביר את חושבי המעברה לאסבסטוניס, כך שבעוד 4 שנים צריך יהיה לטפל בבעיה זו.

לגבי קריית-שמונה נאמר לנו שיש הרבה זוגות צעירים שצריכים לשלם 3000 ל"י. אחר כך נאמר שיש לדרוש כתשלום ראשון רק 500 ל"י, ועל ידי כך לעודד אותם לרכוש דירות. פשוט להוסיף עוד 2500 לילזוגות צעירים שבקריית שמונה. זה כמובן קשה מאד.

לגבי חכנון דירות: בחיפה בנו דירות בסטנדרט כזה, שההול היה גדול מאד, ועוד שני חדרים קטנים מאד. ואם נולדים 3 ילדים, אז כבר אי אפשר לגור בדירה כזו מאחר וההול הוא גדול מאד.

אני אומר, כי במקום שההול יהיה של 24 מ"ר, שיהיה של 12 מ"ר, ואז יהיו יותר חדרים, ושם יוכלו לגור.

צ. גרשוני: לא שמעתי תשובה בענין עמידר.

ג. פת: אני רוצה לומר כי התכניות לזוגות צעירים נראות מצויינות על הנייר, אך למעשה הן פועלות לרעת הזוגות הצעירים. אביא דוגמה:

בן זוג צעיר מחיפה, החם חוזה ב-2 באוקטובר והכניס את הסכום של 5800 ל"י לאחר מכן הוא נלקח לצבא לתקופה של 190 יום. רבותי, עד היום האיש הזה הכניס 70 אלף ל"י לחברה, והדירה תהיה גמורה בעוד זמן מה. יוצא מכך שהחברה משתמשת בכסף זה במשך שנתיים.

מצד שני, הכל צמוד. הבחור הזה נכנס לצבא לעוד 60 יום, והוא לא יכול לשלם את 13 אלף ל"י נתנו לו אורכה, והוא לא יכול לגמור את העניין. מכל מקום, כסף זה נמצא בחברה.

אני אומר, שהחברה תשלם רבית, וזה יקוז את ההצמדה. מכל מקום, אני אביא דוגמה זו בפני השר. שר השיכון הקודם - מר שרף, אמר שיש בעיה כזו. אבל לא יתכן דבר כזה, כי אנחנו מעשירים את הקבלן על חשבון הזוגות הצעירים. הבחור הלך לצבא ולא יכול היה לשלם את ה-14 אלף הלירות. וההצמדה מפשיכה כי הוא לא שלם את הלירה האחרונה.

ד. ויינשל:

לשאלתה של חברת הכנסת קצב בקשר לשינוי סדר העדיפויות במשכנות עוני: - גובה הסכומים שמופיעים בתקציב לא תמיד מעידים שנשתנה סדר העדיפות. בפחרון של בעיית העוני קיים מצב שתואר ע"י ח"כ כהן. התהליך הוא ממושך. לא תמיד יש היענות מצד המשפחות בקצב שמשרד השיכון היה רוצה לפתור את הבעיות. יש תהליך של שכנוע לעבור מדירה זו לדירה בשכונה אחרת. הנה, הגר בנחלאות, איננו מוכן לעבור לנווה-יעקב. הוא מעדיף להמשיך לגור באותו מקום, למרות הצפיפות. הצפיפות זה לא מודד יחיד כדי ללכת לרווחת דיור, כי יש גרווחת דיור כל מיני דברים אחרים - המיקום ועוד.

התכנית של 3+ זו הכנית שפועלת לפי מספר הנרשמים. אם יצטרכו יותר תקציב, אז יקבלו. טרם שמעתי שיש הגבלה בעניין זה.

לח"כ כהן - בקשר למשפחות שגרות עם הורים: קיים סדר מיוחד בתכנית של 3+. משפחה שגרה עם הורים, יכולה לקבל מענק חד-פעמי של 5000 ל"י כדי להעביר את ההורים, אם הם רוצים. מאותה דירה למושב זקנים --- (מ. כהן: זו נקודה משפטית) הבעיה רשומה, ונראה מה לעשות בעקבות הצד המשפטי.

בקשר לשמאי ממלתי: שמאי ממלתי ממוקם במשרד המשפטים, וזאת על מנת שיהיה אובייקטיבי, ושיתן את השיפוט הטוב ביותר. מכל מקום, זה איננו אינטרס של משרד השיכון. לי אין אובייקטיביות גדולה מזו.

בקשר לערבויות: ---

מד שהם:

חברי הוועדה זוכרים בודאי שלפני 3 שנים אישרה הוועדה ערבות למקרים אלה. משרד השיכון מנצל את הערבות הזו שניתנה בזה. יש סעיף האומר, כי הבנק רשאי לתת את ערבות המדינה לכל מקרה שנראה לו. זאת ערבות סיכון לבנק. יכול להיות שזה מימוש ערבויות מתקופה מוקדמת יותר... החשב הכללי פוטר את בעל החוב שאיננו מסוגל לשלם את הערבות.

אני מוכן לבדוק בעיה זו ולהודיע ליו"ר הוועדה על מימוש ערבות. על כל פנים, מבחינה עקרונית הבעיה לא קיימת. אין מקרה שאדם זכאי להלוואה ואיננו מקבל אותה משום שאין לו ערבים. (מ. כהן: הוא מביא ערבים) טוב שהאדם יביא ערבים. טוב שהוא יעמוד בהחייבותו.

היו"ר י. קרגמן: אם הוא לא יכול, אז המדינה באה במקומו.

ד. ויינשל:

בקשר להרחבת הדיור: בחברת עמיגור נמצאים בבנייה 1000 חדרים נוספים בדירות קיימות. כאשר תגמר מיכסה זו, לא יהיה מקום להרחבה נוספת של חדרים בחברת עמיגור. כלומר, זהו סוף הפרוייקט בעמיגור. בעמידר יש 2500 יחידות דיור בבנייה. בפרוגרמה לשנה הבאה יש תוספת של 1250 יחידות דיור.

מר שזם:

התכניות להלוואות יחד עם הקרן שנמשכות
זה שנתיים במסגרת ההסכם, יימשכו גם

בשנה הבאה.

ד. ויינשל:

לגבי תיעוש בבנייה: ח"כ פיינרמן, אני
הצעה שיהיו דירות או מיבנים סטנדרטיים
מחועשים בבנייה. מה נעשה במשרד? - השר, בפתיחת דבריו, הודיע שהוא
הקים ועדה עם אנשי מקצוע בתחום זה, ביחד עם יצרנים ישבו על מדוכה זו.
ותוך חודשיים הם צריכים להמליץ על חכניות הגמר. אני יושב גם כן
בוועדה זו, וביחד עם 7 צוותים שצריכים לבדוק 7 אלמנטים שנכללים
בעבודות גמר של בנייה - עליהם לקבוע עקרונות, כגון: כמה יחידות
מכל סוג - כמו בנגרות - יכולים להקים? האם נסתפק בארון מטבח סטנדרטי,
או מכל הטיפוסים? מכל מקום, הם צריכים להביא עקרונות שאכן התעשייה
תייצר והיצרנים יישמו את מה שאנחנו מזמינים.

המשרד פרסם בעניין של נגרות ספר. זה

נגרות סטנדרטית ולפי זה יעבדו. הקבלנים טוענים שזה עוד לא מספיק
סטנדרטי, ורוצים לצמצם את מספר הטיפוסים ליותר קטן. גם נושא זה
נבדק. ההתפתחות היא הדרגתית, ואי אפשר לפתור הכל בבת אחת.

בקשר לזוגות צעירים ועניין חיפה: - העניין
ייבדק. אולם, כעקרון ברצוני לומר, כי אני לא מכיר את כל הדברים עדיין.
אולם, עד כמה שאני מכיר, יש שני מקרים שבהם טפלנו, זה היה בעניין
אמיסיה שבמקרה כזה אין מחיר קבוע מראש. מקרה אחד הוא בשיכון רמות---

ו"רסקו" ברמת אשכול.ג. פח:

ד. ויינשל:
כעקרון, חשוב שתדעו כי בתכנית אמיסיה
לזוגות צעירים נקבע הכל מראש, וזה לא
יאושר בשלב השלד. מכל מקום, נקבע מחיר קבוע והוא מוצע למשתכן, ומרגע
שהמשתכן מפקיד כסף עד גמר הבנייה, המחיר נשאר יציב.

לשנת 1974 יש לנו סיכום עם החברות, והוא
כדלקמן: עד 18% גידול במדד - הן לוקחות על עצמן את האחריות; בין
18% ל-20% - יש התחלקות בין הממשלה, של שליש ושני-שליש; מעבר ל-20%
עד 23% - ההתחלקות היא חצי-חצי; ומ-23% ומעלה - חוזרים ודגים בזה.
על כל פנים, המשתכן מקבל מחיר קבוע.

בעניין האסבסטונים של קרית-חיים:
אסבסטונים אלה נמצאים על שטח שמוגדר כ"ירוק". אנחנו בודקים מספר
שכונות של אסבסטונים בירושלים ועוד כמה שכונות במקומות אחרים, כדי
לשנות את זה. אנחנו בודקים אפשרות לשנות את הכלל הזה. צריך לראות
במסגרת הפרוגרמה של השנה אם אפשר לוותר על זה לזמן קצר.

לגבי אסבסטונים בעיר גנים שבירושלים
יש החלטה לבוא בדברים עם העירייה בעניין זה. קיימת אפשרות לנצל את
הקרקע שעליה נמצאים אסבסטונים אלה.

מכל מקום, לגבי קריית חיים - צריך

לבדוק נושא זה.

א. גפני:

היקף השקעות לבנייה, ושהן חורגות מחקציב השיכון עצמו, הנושא של המקלטים ועוד, בכל הבעיות הללו ארחיב את הדיבור:

החקציב הזה שמונח לפניכם, אשר מסתכם ב-33 מיליארד ל"י, כולל בתוכו כ-6,250 מיליארד ל"י לעבודות בנייה ועבודות עפר; כ-5 מיליארד ל"י פלוס אמיסיות, פלוס השותפים שמסתתפים בבנייה של מוסדות, כמו: בתי חולים, מפעל הפיס ועוד. החלק שיבוצע בשנת 1974, ההוצאה שלו תהיה של כ-6,250 מיליארד ל"י לענף הבנייה.

מחוך 6,250 מיליארד ל"י אלה - 4.5 מיליארד לירות מיועד לשיכון ובטחון, כולל מקלטים. כך שלשיכון יש כ-3 מיליארד ל"י, ועוד 200 מיליון להוצאות בטחון מיוחד. זהו סעיף מיוחד שלא הבאנו את פירוטו.

על פי התחזיות של בנק ישראל, אין מצב של מיתון. להיפך, כושר הבנייה של המשק הרגיע אותנו בזה שההיקף הזה מסתדר עם הכושר המצוי של הענף במידה שיופעל כולו. כך היה המצב החל מפברואר ועד היום. זה מבוסס על מחירי 1974, ואכן אלה הם המחירים שמונחים ביסודו של חקציב זה. ההערכה של הענף כולו מסתכמת ב-9 מיליארד לירות עם עבודות עפר.

רבותי, אני אומר פה את הערכתי. אני חוזר ואומר כי אני מעריך את הענף כולו ב-9 מיליארד ל"י, כאשר אומדן ההוצאה הממשלתית וכל הקשור בזה הוא 6,250 מיליארד ל"י, ועוד 3 מיליארד ל"י בבנייה הפרטית. לכן חקציב זה עומד על אפשרויות המשק.

אולם, אנחנו הקפאנו 400 מיליון ל"י בכל עבודות הבנייה, וזה לא ישתרר. הדבר הזה מותנה בחוק ובדברי ההסבר. אנחנו נוכל לשחרר את זה לאחר שתחליט על כך ועדת השרים לענייני כלכלה וועדת הכספים. בחוך סכום זה של 400 מיליון ל"י כלול הסכום של 150 מיליון ל"י כחקציב השיכון. מכל מקום, ההיקף הזה יראה סביר לתנאי המשק. אם יתברר שההיקף עולה ולוחץ, אז נציע בממשלה לבטל את ההקפאה ולקצץ, או לקצץ את הכל. עד גמר השנה עלינו להחליט, וכל החלטה שתובא חיה מנומקת.

מבחינת התאוששות הענף, הנתונים מעודדים. ואם הגענו במרץ להתחלות בנייה של 210 אלף מ"ר, לעומת ממוצע של שלושה רבעים לפני המלחמה - 250 אלף מ"ר לחודש; ואם הגענו לשחרור המועסקים להמה של 33% - עובדים מהשטחים היו 93%, הרי שאפשר לומר כי מתחילת השנה אנחנו נמצאים כמעט בכושר מלא, ושאפשר לבצע את העבודה הזו.

הבעיה היא, שזה מותח את החקציב, שזה ממצא את מלוא האפשרויות שהענף יכול לתת. אם נרחיב את זה, אז זה ילחץ על המחירים. למעשה, יש לנו לחץ גדול בתחום המקלוט והמיגון. כיום יש חכניות במשרד הבטחון בהיקף של 1.5 מיליארד לירות. ואלו הן התכניות:

חצי מיליארד ל"י של משרד החינוך - הוא הגיש תכנית להשלמת כל המקלטים בבתי הספר; ועוד כמיליארד ל"י לנושאים שונים של משרד הבטחון. לנו יש בנושא זה בתקציב 200 מיליון ל"י להוצאות בטחוניות. בחוך מסגרת זו של 200 מיליון ל"י כבר אפשר לומר שאושרו כמקדמות. כלומר, סוכם בממשלה להכניס את זה כפירוט של 200 מיליון ל"י בחוך החקציב. אושרו 124 מיליון ל"י למקלטים, לחדרי בטחון, לקירות מגן - כל זה בעיקר לאזור הצפון. היה סכום של 87 מיליון ל"י אשר 45 מיליון לירות מתוכו היה בשביל רמת הגולן.

הפירוט הוא כדלקמן: 45 מיליון ל"י - לרמת הגולן, מזה 24 מיליון ל"י למקלטים חדשים; 28 מיליון ל"י - חדרי בטחון (700 עירוני ו-700 בהתיישבות, וזה כולל גם 283 בקריח-שמונה); 8 מיליון ל"י - לציווד ריהוט וקשר למקלטים; כ-6 מיליון ל"י - מקלטים נוספים בישובי הצפון. בסך הכל 87 מיליון ל"י. רובו של חקציב זה מיועד לישובי הצפון, אבל יש בזה גם חלק עבור הבקעה.

למעשה, התכנית גדלה ב-8 מיליון ל"י בגלל שינויי מחיר, אולם חלק מזה נבלע בהקטנת תכנית המקלטים ברמת הגולן. לגבי ה-30 מיליון ל"י - דבר זה איננו זכור לי.

א. גפני:

הוקמה ועדה משותפת שזה משתתפים המשרדים: בטחון, אוצר, שיכון ופנים - לבירור כל הנושאים האלה של השקעות בטחונות אזרחיות, משום שיש בזה שאלות של סטנדרטים שבהם הג"א ממליץ. הוועדה הזו תצטרך לקבוע את שאלת העדיפויות בהתאם ליכולת. כלומר, כאשר יעסקו בנושא של בית ספר, אז יהיה בזה נציג של משרד החינוך וכו'. הצבא, או יותר נכון לומר שזה הג"א אשר מכין חוות דעת שלו, ולאחר מכן דנים בזה בוועדה.

אושר סכום של 117 מיליון ל"י לגידור וכוח אדם בבתי הספר. אנחנו נביא את זה אליכם בזמן הקרוב. יש תכנית מיידית חיונית לגבי אזורים מסוכנים שמסתכמת ב-40 מיליון ל"י, והיא גם כן תובא לפניכם. מכל מקום, זו מקדמה לעניני החינוך, כך שאתם רואים שבעניני מקדמות בלבד לנושאים אלה, אנחנו כבר מוציאים כמעט את כל ה-200 מיליון ל"י של התקציב.

אני, אישיה, חושב שאם לשמור על היקף הפעילות בענף, אנחנו נצטרך להחליט על חשבון מה נעשה, ואז טבעי יהיה אם נעשה את זה על חשבון החלק המוקפא, כי שם שמנו את העדיפות הפחות גבוהה.

כאשר עובדים על גבול של כושר הענף, אז חשוב הוויסות הפנימי של כל הענף, שלא יצאו במכרזים וכו'. עובדים על פזור פרויקטים. יהיה אסור להוציא מכרזים מבלי לאשר את זה.

זו התמונה. ועתה ברצוני להעיר בעקבות הערתו של ח"כ שחל: יש לזכור שכאשר ניהלנו את המגעים עם הקבלנים הפרטיים בשנה שעברה, ובקשנו מהם לצמצם את הבנייה, ואכן הבנייה צומצמה - כל זה נעשה על מנת להעביר מכושר הענף לבנייה ציבורית. אבל אם ייבנו דירות לביקוש של שיפור תנאי הדיור, הרי שזה יפגע באפשרויות הביצוע לאחרים בהם אנחנו מטפלים. זה נעשה ע"י אמיסיות, ע"י צמצום התחלות שלהם למכירה פרטית, וצריך לשמור גם על העניין הזה של הבקוש. צריך להשלים את זה במדיניות לפי הביקוש לאנשים שאנחנו לא מעוניינים לסבסד אותם.

היו"ר י. קרגמן: אני רוצה לציין באופן מיוחד את התשובות שהוגשו ע"י מנכ"ל משרד השיכון - הן הוגשו באופן יפה מאד ומסודר. תודה רבה.

(נציגי משרד השיכון עוזבים את הישיבה.)

ב. סידע לקיבוצים בגין חיילים מגוייסים משוחררים:

(מכתב הממונה על התקציבים מיום 29.4.74)

א. גפני: כזכור, בזמן הדיון בתקנות על פי חוק חיילים משוחררים, הועלתה בוועדת הכספים שאלת הקיבוצים, ואז אמרתי שהקיבוצים אינם כלולים בתקנות אלה, וכי מטפלים בהם בנפרד. הבירור היה קשור בשתי שאלות שנקשרו יחדיו. היתה בעיה של החלומים לחיילי קיבוצים שהיו מגוייסים על פי כללי קרן השוואה, וכן היתה בעיה של הסדרים בקשר לחוק החיילים המשוחררים.

א. גפני:

בקשר לקרן השוואה על פי חוק, הקיבוצים אינם מבוטחים בקרן השוואה. הבעיה התעוררה מאז מלחמת יום הכפורים, והיא ממשיכה להתקיים גם הלאה. מכל מקום, הבעיה של ביטוחם של הקיבוצים נבדקת, והיא די מסובכת. מתנהל משא ומתן עם המוסד לביטוח לאומי, עם קרן השוואה ואנחנו.

הטענה הצודקת של הקיבוצים היא, לדעתי, כי בזמן התשלומים מקרן השוואה נתנו מתקציב המדינה, והם לא קבלו כל תשלום נוסף מזה. חלק מסויים ניתן בתשלום מינימום, שהתחיל מ-600, 700 ו-900 ליי כזכוד. זה כולל כל חזיל בקבוץ. 600 ליי בממוצע שולם. להם מגיע מעבר לזה, כמו שקבלו אחרים - בין 750 עד 1500 ליי, והיום זה 2500 ליי. היום הם בקשו להתייחס לגביהם כמו לעצמאים, וכמו המושבים - 10 אלפים ליי הלוואה שנתנו לעצמאים, דבר שאושר כאן, ו-1000 ליי מענק. תשלומים אלה ניתנו באופן אוטומטי, ובהתאם לזכאות.

הבקשה מונחת לפניכם.

אגב, אנחנו נכלול את זה בתוך תקציב הבטחון, ששם יש סיוע לחיילים משוחררים.

י. בדר:
אני לא פעם שמעתי מחברי הכנסת, שהם חברי קיבוצים, שאין זה צודק להטיל על חברי קיבוצים תשלומי ביטוח, כי חבר קיבוץ מבוטח בקיבוץ. לכן הם היו פטורים מחובת תשלום.

גם הפעם, אני חושב, שאם לא נכללו קיבוצים, או חברי קיבוצים בתשלומים לקרן השוואה, הרי שזה לא נעשה בניגוד לרצונם.

אני מבין, שאם מישהו יעשה חשבון מדוייק עד מלחמת יום הכפורים, אז היה מוצא כי יותר נוח לקיבוצים לא לשלם לקרן השוואה. זה היה כדאי להם לא לשלם. לולא היה כדאי, אז הם היו כלולים בקרן השוואה.

המסקנה הראשונה שלי מכך היא, שאני מבין שאפשר לתת לקיבוצים "חנינה". אני מבקש סליחה שאני משתמש במלה לא-מדוייקת זו. כאשר דנו בביטוח לאומי אמרו, שחברי כנסת לא יהיו מבוטחים, ואז אני לא הצטרפתי מיד, לכן אמרו לי "תשלם את התשלומים בדעבד".

דרישתי הראשונה היא, שצריך לשכוח את החישובים של הקיבוצים, כדאי או לא כדאי, שכן הם היו לא נכונים לטווח ארוך, וצריך לקבל קרן השוואה מלכתחילה. אם זה נראה מוגזם, אז צריך יהיה לעשות חשבון ולהכניס תשלומים לקרן השוואה לשלוש שנים, בדעבד והלאה.

לגבי קיבוצים יש חמיד בעיה של תשלום יסודי בענין ביטוח לאומי, ומבקר המדינה בדו"ח שלו על קיבוצים כתב מה שכתב, והדברים מודפסים. היו מקרים שהשכר הבסיסי היה של 80 ליי, והם חבצו 200 ליי. אם כן, בתור בסיס יש כאן 600 ליי. זהו התנאי הראשון שאני רואה. אם כך זה יסתדר, הרי 600 ליי שכר - נראה לי כדבר סביר.

הבעיה של המענק - פה אני קצת ממקפק, משום שסעיף שני בנוי על הנחה שאיש קיבוץ מחושב כשכיר, ואילו סעיף 4 (של המכתב) בנוי על הנחה שהוא עצמאי. לכן אני לא מוכן לתת תשובה לסוגיה זו. יחד עם זה אני חושב, שהעקרון חייב להיות שאיש קיבוץ לא יהיה מקופח. איש קיבוץ חייב להיות כמו כל חייל אחר.

מבחינה זו דרושים הסדרים מיוחדים, כמו שאמרתי - קרן השוואה. אנחנו צריכים להחליט, עצמאי או לא-עצמאי. בכל זאת יש הבדל בין מכולת"ניק שהולך לצבא, שאשתו נשארת למכור בחנות, ובין בעל בית מלאכה שסוגר את בית המלאכה שלו והולך לצבא, ובין איש קיבוץ שעוזב את הקיבוץ שלו והולך לצבא.

מכל מקום, אני לא אומר דבר סופי, אבל יש הבדל, וזו עובדה.

ועתה, אדוני היושב ראש, נתבקשתי ע"י חברי שלי לבקשך לא לקיים הצבעה בענין זה היום. אני חוזר ואומר מראש, כי אני מקבל את העקרון של שוויון, בלי פריבילגיות.

ח. קורפו: למעשה, אנחנו נותנים לאדם כזה 50% ממה שאנחנו נותנים אילו שילם בזמן ומחייבים אותו בתשלומים שלא שילם. הרי זה אדם שכלול בחוק. אבל משום מה הוא איחר בתשלומיו. הקיבוצים אינם נכנסים בקטגוריה של הנהנים מקרן השוואה. לא יכולים להציע תיקון. אני חושב שהם פטורים מתשלום. הנימוק הזה, שהמדינה משלמת - זה נימוק תפל. אחרת, הביטוח לאומי לא היה עומד בהתחייבויותיו. איזה קשר יש עם אנשים שאינם קטורים בקטגוריה זו?

לגבי בעיית ההלוואה: הלוואה זו ניתנת מתוך נקודת מוצא שהמפעל של המגוייס סבל, וצריך לשלם לו כשהוא חוזר. במקרה זה, החייל חוזר לקיבוצו שלא נפגע ממנו, ועכשיו אנחנו נותנים לקיבוץ.

למעשה, יש לנו 5500 דרכים, כיצד לתמוך בקיבוצים. אם יהיו נזקים בקיבוץ, אז ימצאו את הפתרון. אנחנו מחפשים פתרונות לפרט. לכן אני חושב שזה לא מוצדק, וכי זו הוצאה לא מוצדקת. יש אפשרות לפצות קיבוצים. מה נעשה עם עצמאי שמסר הצהרה, ועכשיו הוא יבוא לתקן אותה, ואז תהיה יותר גבוהה מהתקרה? האם תתן לו?

א. גפני: אם הצהירו, נתנו להם. לא ניתן יותר מהתקרה.

ג. פת: אני לא מאמין שבנושא זה נשכנע אחד את השני. למעשה, גם אצלנו בסיעה יש ספיקות. אנחנו לא נגד זה באופן כולל, וגם לא בעד זה באופן כולל.

קיבוץ זה כמו חברה. חבר קיבוץ לא מקבל את ההלוואה לעצמו, ואילו החברה מקבלת אותה לעצמה. מחר יכולה לבוא חברת "חוטי ירושלים" ותחבע בהתאם לכך. מדוע לא מגיע לה? האמת היא, כי אנחנו דברנו על האדם הקטן שאין לו לאן לחזור אם לא ניתן לו עזרה. אם אותו מפעל בקיבוץ לא עבד כתוצאה מגיוס החברים, ניחה. אבל אי אפשר לעשות בזה איפה ואיפה. יש טעם לפגם של אי נשיאה בעול. אם אנחנו מדברים על רטרואקטיביות בתשלום הזכויות, אז אולי יש רטרואקטיביות חלקית גם בחובות.

על כל פנים, אינני מאמין שאנחנו נשפיע בנושא זה. בקשנו התייעצות סיעתית, ואני מציע שנתחזר להצביע על כך שבוע הבא, ולא ביום א', אלא ביום ג' הבא.

היו"ר י. קרגמן: אני חושב שאנחנו כן צריכים לשכנע אחד את השני, ואני רוצה לנסות לשכנע את חברי הכנסת פת וקורפו: קודם כל, זה לא נכון שיש פה רק חובות, אלא זכויות. מספר המגוייסים של הקיבוצים לעומת האחוז בכלל האוכלוסייה הוא גדול יותר לעומת העצמאים בארץ. פירוש הדבר הוא, קיום חובות. כאשר כל הצעירים הלכו לצנתנות, לא היה מי שימלא מקומם בעבודה.

היו"ר י. קרבמן:

אין לי ספק שהוא סבל בדיוק כמו שבבל עצמאי באיזו חנות. על כל פנים, זה לא נעשה באופן אוטומטי. אלה הם בני אדם שעובדים במשק. הם יצאו ל-100 יום, והעבודה במשק לא נעשתה. העבודה לא נעשתה בחברה הזו ששמה קיבוץ.

מה זה חברה פרטית? כאשר בעל חברה פרטית הלך לצבא, הוא קבל מה שקבל כפרט. ופה, הקיבוצים לא קבלו.

יש להבדיל פה בין שני דברים: אני לא בעד זה שהם לא יקבלו מה שקבלו עצמאים שהיו בקרן השוואה. לגבי בעלי מסעדה אמרנו שחיה אמיסיה ויקבלו את מלוא ביטוח הלאומי - עד 1500-1800 ל"ג ואם נעשה הסכם עם ביטוח לאומי שחברי קיבוצים יהיו גם כן בקרן השוואה, אז הם יקבלו גם כן. אם יסדרו את העניין, אז יקזזו את זה. זו תהיה הלוואה בחנאים יותר קשים - 40%, ול-4 שנים במקום שנתיים.

כאן באה הצעה שזה יהיה סכום לא מופרז לגבי מספר המגוייסיים, ושזה יחולק בין הקיבוצים שנשאו בעול המלחמה, שהלכו לצבא. יש משקים צעירים כאלה שרובם הלכו לצבא.

ביחס למענק אמרנו, כי חמורת הרווחים נוסף להלוואה יהיה מענק שבא איר שהוא לפצות את העצמאי לתקופה מסוימת. כל אחד יקבל 1000 ל"ג. וכאן אפשר לקחת את מספר המגוייסיים ולהכפילו ב-1000 ל"ג.

למעשה, אנחנו דאגנו לעצמאים, ולא לשכירים. אני מקבל מכחבים משכירים מנומקים על שלא נוחנים להם כמו לעצמאים. אנחנו עוד נדון בסוגיה זו.

א. שוסטק: אלפים של חיילים לא קבלו את ההשלמה הזו. כולנו דברנו בכנסת על כך שהעצמאים נפגעו הרבה יותר קשה מאשר השכירים במלחמה זו. לכן אמרנו שיש לעזור לעצמאים, בנוסף למה שקבלו כל החיילים מקרן השוואה. וכך החלטנו על מחן הלוואה ומענק.

אין לי ספק שהדבר הזה מגיע גם למשפחה במושב ובקבוץ באופן קולקטיבי, משום שזה כן בנוי. אין אנו צריכים להתעלם ממיבנה חברתי זה. אנחנו צריכים ללכת לזה שהם יקבלו את ההלוואה והמענק.

בקשר לקרן השוואה שקבלו חבריהם: אם יהיה הסדר והסכם רשמי בין ביטוח לאומי וקיבוצים ביחס לקרן השוואה, אז הם יקזזו את זה. לכן אני מציע לאשר את הפנייה הזו. אני מסכים, כפי שבקשו חבריהם, שנאשר את זה באמצע שבוע הבא. הצדק וההתחשבות במיבנה חברתי זה, שאיננו לבושת מדינת ישראל - הייב להתקבל אצלנו, ואנחנו צריכים ללכת לזה.

א. אפרת: אני פונה לחברי הוועדה שלא לדחות את ההצבעה, כי יש בזה משום עלבון לעניין. לדעתי, אין מה להתפלמס בזה. ח"כ קורפו אומר, שחבר קיבוץ חזר, והקבוץ שלו לא נפגע ולא כלום --- (ח. קורפו: ילדי בתי ספר הלכו לקיבוצים).

למעשה, נשים וגברים בגיל קשיש עבדו בקבוצים 10-11 שעות ביום, וכך היה עד מרץ-אפריל. כיתות י"ב של הקבוצים הפסיקו לימודיהם, והם עבדו עבודה מלאה.

יש קיבוץ ש-111 מחור 340 חבריו נהרגו, וחלק מהם חזר ב-17 באפריל. הם היו באופן רצוף בצבא מאז יום הכפורים. יש בזה אלמנות. הגיעו קיבוצים ל-42% מכלל כוח העבודה. אני מדבר על מגוייסיים. על כוח אדם, על הייצור עצמו.

א. אפרח:

ביחס לקרן השוואה: מאז מלחמת ששת הימים מפסידי הקיבוצים מקרן השוואה. למעשה, הקיבוצים אשמים בזה, כל הם עשו השבונות מוטעים. במלחמת ההתשה שבשנים 1968-1970 הם אף הגיעו להפסדים. הפסדים גדולים היו להם במשך שנתיים וחצי. הם לא יכלו לסיים את המשא ומתן.

אני מציע להפריד את זה ביחס לקרן השוואה. אילו התנועה הקבוצית לא הייתה מגיעה לזה, הייתי אומר שפחות מ-40% נותנים לעצמאים. כלומר, כאשר מדובר על 9000 מגוייטים - 45 אלף עובדים בקבוצים, בעוד שבאוכלוסיה לא היה 20%.

דחיית ההצבעה לא מחבלת על הדעה. אבל

את דורשים כך, בבקשה.

צ. גרשוני: אני מציע לחברים לצאת להתייעצות עכשיו, ולאחר מכן נצביע. אם לא, אז נמשיך בדיון.

ע. פינרמן: אני רוצה להצטרף לשתי הערכות שלי הן מוכרות מקרוב: המשק הקיבוצי נפגע קשות כתוצאה מגיוס מוגבר שהיה בו, ונפגע הפוך ביחס לחוזק. יש משקים ש-60% מכוח העבודה שלו היה מגוייס, לכך הם נפגעו קשות. זה שהתיים בקבוצים ובמושבים המשיכו להתגלגל, זה דבר אחר. הפגיעה קשה יותר במשקים חלשים יותר. וזה חשוב לדעת. מספר המגוייטים בתנועה הקבוצית יחסית הייתה גבוה יותר מאשר האוכלוסיה העירונית, והסיבות הן פשוטות. אין כמעט קיבוצים שלא גוייסו במלחמה זו. הם מגוייטים ליחידות כאלה שהיו אחרונות לשחרור. גם זה חשוב לדעת.

יש לפנינו שתי מערכות: האחת, שבה אנחנו מבקשים להחליט בענין הלוואה והמענק; השניה, הודעה על סיכום בין האוצר והתנועה הקבוצית שיסדרו עם הקיבוצים את התוספת שניתנת. מכל מקום, מה שאנחנו נקראים לעשות פה, זה על המענק וההלוואה.

זאת ועוד: אין שום הצדקה לכך שחיייל מקיבוץ ששירת 175 יום, לא יקבל מענק של 1000 ל"י כמו שקבל כל חייל שאיננו שכיר, ואשר משכורתו לא הופסקה בקרן השוואה. לכאורה, היינו צריכים לומר שחבר קיבוץ צריך לקבל בדומה לחבר מושב - כלומר, שהוא זכאי ל-10 אלפים ל"י.

מה שמוצע כאן במכתב, אני מביין שזו תוצאה של הסכם בין הצבא והקיבוצים. היה להם ענין משותף בכך. על כל פנים, לנו, כחברי ועדת הכספים, אין לנו מקום שלא לאשר את זה, ועלינו לברר על כך שממעיטים בסכום ההלוואה שהיתה צריכה להינתן של 90 מיליון ל"י.

לבסוף ברצוני לומר, כי אני חושב שהתנועה הקיבוצית שגחה בזה שלא הצטרפה לקרן השוואה, שכן אז היה מוכח שהיו מקבלים יותר ממה שהם משלמים. זה איננו עסק כדאי למדינה ולקרן ביטוח לאומי. ועוד: ברור לי שאם ידובר על כניסה לקרן השוואה, הרי שצריך להיות מתאריך זה. ואם יוחלט על כניסה מ-1 באוקטובר, אז התשלום צריך להיות מ-1 באוקטובר.

אני חושב כי בשני דברים אלה אנחנו

יכולים להחליט היום.

ש. פלומין: האם ההלוואה והמענק ישולמו ישירות לקבוץ או "פול"? האם הכוונה היא, שלכל קיבוץ

יהיה חישוב אוטומטי?

מה הם הבטחונות הרגילים שיש בענין זה?

האם מחזירים את ההלוואות באופן שוטף.

או לקראת סוף 4 השנים?

האם קיימת אפשרות לקבל את התפלגות 9000 המגוייסים, בין אלה צעירים ששם מידת הפגיעה היא יותר גדולה מאשר הפגיעה בגבעת ברנר ויגור שבהם היתה הפגיעה יותר קטנה.

נדמה לי שקבענו - אולי אני טועה - שעצמאי שיש לו עד 10 עובדים, יהיה זכאי להלוואה. ואילו עצמאי שיש לו מעל ל-10 עובדים, אינו נחשב כעצמאי. מה נשתנה בזה?

ז. שובל:

ההצעות שמוצעות כאן, מוצדקות. זה מגיע לקיבוצים בזכות ולא בחסד, ומי שמכיר את המצב של הקיבוצים, יודע שזה מעל לפרופורציה בארץ בכללה.

אני לא אומר שכל מה שעשינו לשכירים, מספיק. זו בעיה כאובה מאד. אנחנו לא משווים, אלא אנחנו מדברים על העניין בפני עצמו.

לפי דעתי, אנחנו יכולים להצביע היום על שני הסעיפים האחרונים - הלוואה ומענק. לגבי קרן השוואה - אני באותה דעה כמו ח"כ פיינרמן, אבל אינני בטוח אם הרטרואקטיביות ל-1 באוקטובר מספיקה. אינני בטוח אם לא צריך ללכת יותר אחורנית. כאשר יובא הסכם בעניין זה, אנחנו ודאי נשמע פרטים ונדון על זה כאן.

א. שוסטק:

אני חושב שכל הדיון הזה יש לו בלבול כי מעורבת בזה גם קרן השוואה, שזו סוגיה נפרדת. הפעם היתה לנו מלחמה מיוחדת במינה בזה שהאנשים היו כך וכך זמן בגיוס. לכן ישבה המדינה וחשבה כיצד לתת פיצוי לסוגי אנשים מגוייסים במדינה, וכך פתרנו את בעיית הזכירים, וכך נפתרה גם בעיית העצמאים - ואז החלטנו מה שהחלטנו.

אבל יש סוג אחד של מגוייסים במדינה שלא נכלל בקטגוריה זו או אחרת. זהו סוג שלישי במדינה, שאתה לא יכול להגיד עליו שהוא עצמאי, וגם לא שכיר, והוא מונה 10 אלפים איש. צריך להעמיד את השאלה כך: האם סוג זה של מגוייסים זכאי או לא זכאי להלוואה ולמענק כפי שנתנו לעצמאים. כאשר החלטנו לתת לעצמאים, האם החלטנו לבדוק אם הם נפגעו או לא? --- (ח. קורפון: מה קבלו 9000 הסטודנטים?) אילו היתה לסטודנטים מסגרת, והיו מופיעים בפנינו, אז הייתי אומר כמו שנאמר בגמרא ש"זה לא חיה ולא בהמה". אבל לסטודנטים יש הטבות.

ח"כ בדר אמר שאנחנו צריכים להתייעץ. אז נתייעץ. אבל אני חושב שהעניין הזה צריך להיות נדון כאילו ולא היתה הבעיה של קרן השוואה. מדוע שנביע דעתנו בעניין זה? ידונו בזה בוועדת העבודה.

א. מלמד:

אני חושב שהפשרה שהושגה היא פשרה של צדק, שכן מצד אחד אפשר להגיש שמסך זה כמו משקים אחרים, כמו חברה, סבל גם כן נזקים. מצד שני, זה שונה מאג"ד, דינו כדין שכיר, כי אין זהות בין הכנסה במסך לבינו, הוא כאילו שכיר שמקבל משכורת, הוא יכול לקבל באופן אישי את משכורתו. חג"ר מסך אינו מופיע בנפרד, כי הוא אינו מקבל משכורת מהמסך. מצד שני, זה דבר שדומה לחברה. לכן היו צריכים לנקוט פה בדרך ביניים, ואני חושב שדרך זו שבה נקטו כעת, היא טובה מאד.

אני מבין שהמשקים השיחופיים כלולים באותו

הסדר. אם לאו, מדוע?

א. מלמד:

אני מבין שברית התנועה הקיבוצית תחלק את שתקבלו ביניכם. אבל מה יהיה ההסדר כלפי המשקים השיתופיים? זה כמו קיבוץ. שאלתי זו מופנית לאוצר.

ש. לורנץ: אני רוצה להביע דעתי בקשר להלוואה ולמענק: לדעתי, התביעה היא צודקת.

יש לי שתי הערות: לח"כ אפרת, נדמה לי שאם עושים את החשבון של 10 אלפים ליי לשנתיים או 4000 ליי לארבע שנים, הרי זה בדיוק אותו דבר. יתכן, אם אתה רוצה לעשות חשבון כלכלי, אז זה עדיף. אם אנחנו לוקחים בחשבון את התהליך האינפלציוני, אז 4000 ליי לארבע שנים, כדאי יותר. נדמה לי, ח"כ אפרת, שלא רק שמקבלים פחות, יתכן שמקבלים יותר. לכן אני מציע -

הואיל וזה עניין של חוק, ולא עניין של הסכום, אזי לדעתי זה מוצדק שהוא יראה. כלומר, שלא יראה מישהו שקבל פחות. לכן אני מציע שיתנו בהתאם לחוק, בדיוק, 10 אלפים ליי, ולא פחות. ולתקופה של שנתיים. שיהיה דין אחד לכולם - 10 אלפים ליי לשנתיים.

ברצוני לשאול: האם לא יהיה כאן עניין של כפילויות? עצמאי יודע שהוא מקבל 10 אלפים ליי, ונגמר. אבל יש פרי הדר, או גידול פרחים --- (ב.צ. חלפון: זה לא קשור). (היו"ר י. קרגמן: זה נזקי מלחמה שמקבלים).

צ. גרשוני: אני חייב להגיד שאני, גם אני וגם חברי, איננו מסכימים לכל העניין הזה של קרן השוואה. גם היום איננו מסכימים למה שעושה התנועה הקיבוצית. זה דבר שצריך לסדר. אמרתי גם היום שצריך לגמור עניין זה. כל מה שמטילים עלינו, אנחנו מקבלים.

לאור מה שהיה במלחמה זו, יש מקום שאחם תבלרו - ולא מתוך קרן השוואה - מה הזכויות הקיבוציות שניתנות. אני, כחבר קיבוץ, ממש נפגע שכל העניין הזה של הלוואה ומענק קשור בנושא של קרבנות. (היו"ר י. קרגמן: אל תעיר הערה זו) מכל מקום, קיבוץ זו חברה כמו כל חברה אחרת.

ח"כ לורנץ, אני רוצה לעורר שאלה שנוגעת בעניין רציני: אתם רוצים למצות צדק, אז הצדק הוא שהחברה הקיבוצית איננה כמו אדם פרטי. אי אפשר לתת אותו לבוד לאדם פרטי. צריך להתרגל לזה שאוחו לבוש שנותנים לקיבוץ, שיינתן בצורה אחרת. לא צריך להזרים כסף כזה. זה 90 מיליון ליי להזרים לקיבוצים, וזה דבר בלתי בריא.

ב.צ. חלפון: אני מכיר את המיבנה, לכן אני מציע לקבל אותם צרכים שקבלו עצמאים אחרים. כלומר, 10 אלפים לירות לתת למרכזי המשקים, והם יביאו את זה לאישור ולאחר מכן הם יקבלו את הסכומים.

א. גפני: ברור הוא שההסדר איננו לפי החוק. טכנית, החוק איננו מאפשר לעשות זאת, מוסרית, אני מתחשב. בחוק כתוב שיש לסייע לחיילים משוחררים, וזה בדומה לחוק, ולא לפי החוק.

זאת ועוד: ההסדר יהיה כזה, שברית התנועה הקיבוצית תקבל את הלוואה ע"י בנקים, מבלי לבדוק. ההלוואה

א. גפני:

ניחנת בהתאם לסטטיסטיקה שהועדה שהיחה לענין זה בדקה את הנתונים, ומצאה שיש בזה 45 אלף חודשי גיוס, וזה חושב על פי זה. הסכום שיינתן יחלק באופן פנימי, ולא לפי מצאים כלכליים, אלא לפי הנטל.

האם האוצר צריך לטפל בחוזה עם 200 קיבוצים?
- ההצעה שלנו היא, לערוך הסכם כולל, ואינני יודע בדיוק כמה יהיה לכל קבוץ וקבוץ.

המענק, לעומת זה, יינתן לפי הצגת האישורים. אם ימציא את זה מרכז משק, בבקשה. אנחנו נסדר את זה עם הבנקים.

אנחנו איננו מבקשים שום החלטה בענין קרן השוואה. כאשר זה יובא הנה, הרי שהוא יובא או כתיקון חוק, או כהצעת חוק. במידה והדבר הזה יוסדר, הרי שזה יקוזז מההלוואה, וזה ישולם תוך 4 שנים. זה ישולם באופן שוטף, תוך הזמן, כמו חוק הלוואות לחיילים משוחררים.

לגבי מושבים שיתופיים: דבר זה הובא לתשומת לבי לאחרונה. אנחנו נעשה הסדר דומה לאחר שנברר את כל הענין הזה.

היו"ר י. קרגמן: תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00.